

Regionprogram 2018-2022

Liberalerna i Västra Götalandsregionen

Innehåll

KREATIV UTVECKLINGSREGION	3
FORSKNING OCH UTVECKLING FÖR HELA REGIONEN	5
EN REGION FÖR ALLA	6
EN STARK BESÖKSNÄRING BERIKAR	9
INFRASTRUKTUR FÖR TILLVÄXT OCH UTVECKLING	10
REGIONALT ANSVAR ATT FÖRVALTA MILJÖN	12
KOLLEKTIVTRAFIK FÖR JOBB OCH FRITID	14
EN LIBERAL KULTURPOLITIK.....	17
EN LIBERAL HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSPOLITIK	20
EN JÄMLIK VÅRD MED JÄMLIKA VILLKOR	23
INDIVIDENS PERSPEKTIV I HELA VÅRDEN	25
FRIHET OCH VÄRDIGHET HELA LIVET	28
STÄRK BARN OCH UNGAS HÄLSA	31
ETT TRYGGT AKUT OMHÄNDERTAGANDE	34
EN GOD TANDHÄLSA HELA LIVET	36
LYFT DEN PSYKISKA HÄLSAN	38
ÖKAT FOKUS PÅ PATIENTSÄKERHET	40
UTVECKLA VÅRDEN FÖR PATIENTEN OCH MEDARBETARNA	42
FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR GODA LEVNADSVÄL	45
EN LIBERAL PERSONALPOLITIK.....	47

Kreativ utvecklingsregion

Människors förutsättningar till ett bra liv i Västra Götaland är beroende av hur det går för arbetsmarknaden och ekonomin i vår region. Hur det går för näringslivet i olika branscher och i våra delregioner är därför avgörande. Regionutvecklingspolitiken går ut på att följa och stödja en god utveckling i Västra Götaland. För Liberalerna är det självklart att det är tillväxt och utveckling som skapar långsiktiga förutsättningar för Västra Götaland och Västra Götalandsregionen att utvecklas som en ledande europeisk tillväxt- och kulturregion med en högklassig hälso- och sjukvård. Därför måste satsningar göras för framtida kompetensförsörjning, kunskapsutveckling, modernisering av system och strukturer.

Västra Götaland ska bli den kreativa regionen. Västra Götalandsregionen har antagit en strategi för tillväxt och utveckling, Västra Götaland 2020. Programmet bygger på regionens vision om det goda livet från 2005. Liberalerna menar att visionen Det goda livet behöver uppgraderas. Det behövs ett nytt visionsarbete som tydligare pekar ut hur Västra Götaland ska bli en attraktiv, produktiv och kreativ region. Västra Götalandsregionen behöver stärka drivkrafterna för lokal och regional utveckling, lyfta fram särdrag och styrkor på ett tydligare sätt.

Samverkan inom styrkeområden skapar regional utveckling. Hur Västra Götalands mest dominerande branscher utvecklas påverkar framtiden för regionen. Därför är det viktigt att stödja utvecklingen Västra Götalands arbetsmarknadsregion. Det handlar om den lokala utvecklingen av arbetstillfällen, men också om styrkan i vår region kontra andra regioner i Sverige. Exempelvis fordonsindustrin och läkemedelsindustrin är båda beroende av ett fåtal stora företag, samtidigt som vi har en stark forskning och utveckling inom branschen och hos ett flertal, innovativa, små och medelstora företag.

Delregionernas egenart ska tas tillvara. Västra Götaland har en strategiskt viktig placering mellan Oslo och Köpenhamn. Tillsammans utgör vi en Megaregion med exceptionellt stark tillväxt och goda förutsättningar för utveckling. Detta måste tas tillvara och därför ska vi samverka för bättre infrastruktur och förbättrade förutsättningar för näringsliv och civilsamhälle att fungera utan hinder av gränser och andra barriärer. Det är också nödvändigt att inom det regionala utvecklingsarbetet följa och stödja utvecklingen i våra delregioner. Förutsättningarna för tillväxt och utveckling ser mycket olika ut och kräver olika typer av insatser. Det är viktigt att ta tillvara och arbeta med delregionernas egenart, både när det gäller styrkor, möjligheter och utmaningar.

Forskning är grunden för utveckling. I en mer globaliserad värld blir kunskap, utveckling och kreativitet allt viktigare. Västra Götaland ska bli bättre på det som är våra styrkeområden, men också bättre på att förstå vilka som är våra styrkeområden. Grunden för tillväxt i hela regionen är en stark satsning på forskning och regional utveckling. Regionen ska skapa förutsättningar för både små och stora företag att delta i forskningssamarbeten

Utveckla kulturen. Kultur och civilisation hänger ihop. För att få ett allt mer civiliserat samhälle behövs en fri och mänskligt ifrågasättande kultur. Kulturen kan utmana och provocera och det är inom kulturen man har kunnat se de tidigaste tecknen på det nya i samhället. Kulturen ger människan ett verktyg att förstå, ifrågasätta, påverka och se på samhället ur nya perspektiv. En av kulturens uppgifter är att göra människor nyfikna på livet och dess möjligheter och vidga vyerna i relation till andra människor och kulturer.

Hållbara transporter. En utmaning för framtiden är att få transporter av människor och varor att kunna ske på ett hållbart sätt. Vi står inför en stor omvälvning av transportsystemet med självkörande fordon som kommer att ge nya möjligheter och kräver nya sätt att planera samhället. För transporter behövs energi. De energislag som används måste vara sådana att de inte förstör vår miljö och är långsiktigt hållbara. Västra Götaland ska vara en fossilfri region 2030 och forskning inom hållbara energisystem ska vara i fokus.

Internationellt samarbete berikar. Västra Götalandsregionen ska vara en region med en bred kontaktyta mot omvärlden. Det internationella samarbetet berikar oss, liksom det berikar dem vi samarbetar med. Västra Götalandsregionen ska därför fortsatt vidareutveckla sina kontakter med andra regioner i Europa och i världen för att fördjupa handel, kulturellt samarbete, universitetsutbyte och turism. Regionen ska vara aktiv i de internationella samarbetsorgan där regionen är medlem, för att tydligare och mer kraftfullt driva frågor som är viktiga för Västra Götaland och göra regionen mer känd i Europa.

Livslångt lärande. Utbildning och kunskapsutveckling är nyckeln till regional utveckling och tillväxt. Västra Götaland ska konkurrera med vår omvärld genom hög utbildningsnivå, avancerade produkter samt service med högt kunskapsinnehåll och framstående forskning. En välutbildad befolkning är ett mål i sig för att driva en innovationsinriktad och kreativ utveckling. Den måste dock kombineras med entreprenörsanda och ett utvecklande företagsklimat. Högskolornas och universitetens samverkan med näringsliv och offentlig sektor behöver förbättras, bland annat genom att bättre fånga upp framtida krav från arbetsmarknaden.

Vartenda barn ska ges chansen att lyckas. Kunskap är biljetten vidare i livet. Det är därför Liberalerna så envist kämpar för en riktigt bra skola. Målet är att vartenda barn i vår region ska få möjligheten att växa till det de drömmer om. Att ingripa tidigt vid sviktande skolresultat är bland det viktigaste vi kan göra för att förbättra hälsan och den sociala situationen för barn och unga. Samhället måste tillsammans skapa förutsättningar för att vartenda barn ska lyckas.

Den digitala utvecklingen ska tas tillvara. Liberalerna bejaktar en digital utveckling. Medborgarna både förväntar sig och förtjänar digitala lösningar. Digitalisering innebär bland annat stora möjligheter att förbättra produktiviteten i hela samhället. Inom Västra Götalandsregionens verksamheter finns det smarta lösningar och effektiviseringar att hämta inom såväl hälso- och sjukvården som kollektivtrafiken och kulturen. Västra Götalandsregionen ska inte bara följa den digitala utvecklingen, utan kan som stor aktör leda den.

Forskning och utveckling för hela regionen

Liberalismen bygger på en övertygelse om att kunskap berikar både individer och samhällen. En stark forskningsmiljö bidrar till att stärka Västra Götalands position i Sverige och världen, för både offentliga verksamheter och för näringslivet. Västra Götalandsregionen ska fungera som ett nav, för att tillsammans med universitet, högskolor och näringsliv kunna möta framtidens utmaningar med mer kunskap och fler innovationer som skapar en bättre välfärd, fler företag och fler arbetstillfällen.

Landets centrum för medicintekniska och biomedicinska företag. Västra Götalandsregionen har idag ambitionen att bli den mest attraktiva regionen för högkvalitativ klinisk forskning i Europa. Liberalerna vill förena den kliniska forskningen med regional näringsutveckling och skapa förutsättningar för att Västra Götaland ska förbli landets centrum för medicintekniska och biomedicinska företag. Regionen är redan på god väg att nå detta med de senaste årens utveckling av Bio Venture Hub vid Astra Zeneca i Mölndal och Sahlgrenska Life i Göteborg.

Ökat engagemang inom forskning och utveckling. Regionens sjukhus ska ta rollen som testbäddar för medicinteknisk utveckling. Det är ett av de viktigaste sätten för regionen att stimulera forskning, inom näringar som är viktiga för Västra Götaland. Forskning kring äldres sjukdomar är angeläget för att vård av människor med de största vårdbehoven ska kunna vila på en stark vetenskaplig grund. Västra Götalandsregionen ska fungera som ett nav för att tillsammans med högskola, universitet och näringsliv kunna möta framtidens utmaningar med mer kunskap och fler innovationer som skapar en bättre välfärd, fler företag och fler arbetstillfällen.

Ta vara på vardagsforskningen för att utveckla vården. All forskning handlar inte om strävan efter Nobelpris. Genom tillämpad, vårdnära forskning kan bättre behandlingsmetoder ersätta sämre och stärka såväl produktivitet som tillgänglighet. Det stöttar utvecklingen i vården och personalens möjligheter att påverka sin arbetsituation såväl som verksamhetsutveckling. Liberalernas inriktning är att öka graden av forskning som kan komma till nytta för verksamheten.

Stärk forskningen inom tandvården. Regionen bidrar till ett generellt forsknings- och utvecklingsuppdrag för tandvården. Utbildningsvolymen för tandläkare och tandhygienister samt deras verksamhetsförlagda praktik under grundutbildningen är två utvecklingsområden. Målet för forskningen är att Västra Götaland fortsatt är ledande inom den odontologiska utvecklingen, både nationellt och internationellt. Det förutsätter en förstärkt forskningsmiljö. Folktandvården ska främja samarbetet i hela regionen mellan allmäntandvård, specialisttandvård och sjukhustandvård.

Elektrifiering och autonoma fordon. Inom transportsektorn pågår forskning om elektrifiering och om framtidens självkörande fordon. Elektrifiering av buss - och båttrafik har stor potential, inte minst ur ett miljö- och klimatperspektiv. Inom stadstrafiken gör det fordonen tystare, vilket skapar en betydligt bättre bullersituation. Självkörande bilar och mindre bussar är redan en verklighet. Inom en snar framtid kommer de att rulla på vägarna vilket skapar nya möjligheter och nya utmaningar för stadsplanering, såväl som för kollektivtrafiken.

En region för alla

En liberal politik för regional utveckling bygger på enskilda människors engagemang och intresse av att utveckla sina idéer, sig själva och det samhälle de lever i. En positiv regional utveckling förutsätter att det finns människor som är villiga att utbilda sig, som är villiga att starta företag och som är nyfikna på framtidens möjligheter. Det övergripande målet är att människor ska kunna välja att bo och verka där de vill i hela i Västra Götalandsregionen. Då måste vi arbeta för att minska upplevelsen av avstånd mellan punkter för arbete, service, kultur och fritid. Verktygen för att stötta en positiv regional utveckling omfattar infrastruktur, kollektivtrafik, kultur, forskning och utbildning som bejakar boende och näringsliv i hela regionen, samt möjliggöra praktisk och fysisk tillgänglighet för alla människor, oberoende av eventuellt handikapp eller funktionsnedsättning.

Regional utveckling kräver lokala lösningar. Landsbygd och stad ska utvecklas tillsammans. Det behövs en riktad satsning för landsbygdsutveckling. Olika delar av regionen har olika styrkor och förutsättningar vilket också insatserna inom regionutvecklingen måste ta hänsyn till. I gränsregionen Sverige – Norge ska människor kunna välja att bo och verka på bägge sidor gränsen. Gränshinder för människor och näringsliv ska minimeras. Tillsammans med kommuner och lokala utvecklingsaktörer ska Västra Götalandsregionen skapa förutsättningar för tillväxt i hela regionen. Föreningar och idéburna organisationer är en viktig tillgång i detta sammanhang. Även Bids (Business Improvement Districts) är ett bra verktyg för utveckling av lokala samhällen som fungerar i såväl stora som små samhällen.

God infrastruktur för det goda livet i hela regionen. Infrastrukturen, såsom vägar, järnvägar, bredband samt pålitlig och snabb postleverans, har stor betydelse för landsbygdens utveckling, för att såväl boende som företag ska kunna leva på landsbygden. Pendlingsjärnvägar är avgörande för att förkorta avstånd. Kollektivtrafik på landsbygd ska stötta eller komplettera lokalt bilåkande. Regionen har flera städer och samhällen som fungerar som nav för framför allt arbetsmarknaden. Landsbygden och städerna är beroende av varandra och utvecklingen är lika viktig i alla delar. Storstäderna kan inte bära hela urbaniseringen och då måste landsbygdens transporter och servicepunkter finnas med i regionutvecklingen.

Arbetsmarknadens utveckling påverkas av hur våra mest dominerande branscher utvecklas. Därför ska regionutvecklingsuppdraget vara inriktat mot att stödja och noggrant följa utvecklingen inom ett antal styrkeområden och branscher. Syftet är i första hand att stödja utvecklingen i vår arbetsmarknadsregion, vilket både handlar om den lokala utvecklingen av arbetstillfällen och styrkan i vår region kontra andra regioner i Sverige. Ursprungligen har arbetet fokuserats på några styrkeområden, men behovet av att bredda insatserna ökar i takt med att invånarantalet i Västra Götaland ökar. Fler människor ger ett större underlag för fler bärkraftiga styrkeområden.

Fler företag genom goda villkor för entreprenörskap. Att skapa goda villkor för entreprenörskap är avgörande för att få fler nya företag. Vi måste bättre ta till vara nyskapande idéer och uppmuntra den kreativitet som finns. Fokus ska läggas på skarpa och bättre innovationssystem, och att bättre

förstå och få kunskap om vad som är viktiga framgångsfaktorer för företagande. Nya produkter och tjänster, utveckling från idé till kommersiell framgång; alla dessa steg tas av människor, men det är sällan samma person som är bra på alla delar i denna process. Det är viktigt att rikta sig mot nya grupper av människor, såsom nyanlända, och att i ökad utsträckning stödja kvinnors företagande.

Underlätta för nya företag och nya företagare. Tillväxten är avhängig av att det finns engagerade entreprenörer som vill driva företag. Många små tjänsteföretag är inte ute efter att växa eller att utveckla nya innovationer. De behöver goda förutsättningar för att driva sitt företag. Men företagande är en viktig grund för en stark regional utveckling. Det måste finnas fungerande kringssystem för att underlätta och stimulera eget företagande, såsom start-up processer, startkapital, fungerande matchning mellan jobb och personal och bra utbildningar.

Det regionala utvecklingsuppdraget ska ske i samverkan. Regionutvecklingsnämnden och dess kansli ska arbeta nära den lokala infrastruktur som finns kring forskning och näringsliv. Denna finns idag i kommunerna samt i olika företagarorganisationer, men också till stor del i de Science Parks och inkubatorer som Västra Götalandsregionen är med och finansierar. Det politiska regionala utvecklingsansvaret tas genom tydliga strategier och handlingsplaner. Genom omvärldsbevakning av utvecklingen i hela regionen samt viktiga branscher.

Möjliggör för alla att bidra genom arbete. Bästa sättet att ge unga goda förutsättningar att få ett arbete är att erbjuda bra utbildning. En förstatligad skola ger likvärdiga möjligheter för unga oavsett var de bor. Det är viktigt att stödja eleverna så att de tar examen från den utbildning de går. Alla lyckas dock inte att ta examen och för dem är folkhögskolorna viktiga, kanske som en andra chans, för att få tillgång till god utbildning och kunskap i ett heltäckande utbildningssystem. Stärkt samverkan mellan näringslivet och skolan ger bättre matchning på arbetsmarknaden samtidigt som ungas insteg på arbetsmarknaden måste underlättas genom ett system med startjobb.

Fungerande integration börjar med tillgång till svenska språket och möjligheten att bidra till sin egen försörjning. Därför ska vi möjliggöra för nyanlända att komma in på arbetsmarknaden. Det kan handla om att möjliggöra enkla jobb och om möjligheter att starta företag. Här har regionen som en stor arbetsgivare och som ansvarig för stora arbetsplatser ett särskilt ansvar. För personer som är nya i Sverige kan till exempel instegsjobb vara ett sätt att få en första kontakt med ett jobb inom hälso- och sjukvården.

Ökad samverkan med civilsamhället. Nya problem kräver nya lösningar. Civilsamhället, eller den sociala ekonomin som det också kallas, är ofta pådrivare mot ojämlikheter och för förändring. Civilsamhället är därför, med sin demokratiska grund, identitet och sammanhållning, mycket viktig för den regionala utvecklingen. Grunden till den svenska välfärdsstaten byggdes av civilsamhället och mycket av den service som idag tas för given, såsom barnavårdscentraler och hemtjänst, har sitt ursprung därifrån.

Ta över rollen från arbetsförmedlingen. Liberalerna anser att Arbetsförmedlingen i sin nuvarande form ska läggas ner, till förmån för en mer ändamålsenlig myndighet med fokus på att ge människor som står långt ifrån arbetsmarknaden det stöd de behöver. Fungerande matchning på

arbetsmarknaden kräver lokalkännedom om samhället och arbetsgivarna. Liberalerna vill därför att Västra Götalandsregionen tar över resurser och ansvar för arbetsmarknadsåtgärder. Detta bygger på övertygelsen om att Västra Götalandsregionen har bättre förutsättningar att klara uppgiften än den nuvarande statliga organisationen.

Utveckla den gröna kreativiteten. De gröna näringarna ska utvecklas. Här ingår såväl jordbruk, havsbruk och hästnäring som naturbruksgymnasierna och SLU:s forskningsverksamhet. Regionens naturbruksskolor har i uppdrag att bli mer attraktiva för gymnasieelever samtidigt som de har ett viktigt uppdrag i vuxenutbildning. Arbetsmarknaden för gröna näringar är växande och därför är en förbättrad matchning mellan arbetslösa och de gröna näringarna önskvärd.

Västra Götaland bör vara en aktiv aktör i det europeiska utvecklingsarbetet, genom till exempel EU-program och projekt. Västra Götalandsregionen bör ta ett samordnande ansvar för att föra samman t.ex. näringslivet, det civila samhällets aktörer, kommuner, regionens verksamheter och forskningen för att skapa framgångsrika och stabila internationella samarbeten. Regionen ska använda sitt medlemskap i styrgrupper av program, t.ex. Interreg, för att säkerställa att resurser från programmen är sökbara för aktörer i Västsverige och relevanta för regionens branscher.

Levande stadsmiljöer. När regionen bygger nya lokaler för vård, kollektivtrafikens behov, administration eller kultur, ska dessa i möjligaste mån byggas så att de bidrar till levande miljöer i det omgivande samhället. Tredimensionella fastighetsbildningar, ytor som kan hyras ut till butiker och restauranger och andra former av näringsliv är verktyg som kan bidra till en levande stadsmiljö. Även genomtänkta fasader som är "öppna" mot gatan, d.v.s. har fönster och verksamhet som bidrar till ett levande gaturum är en del i detta.

En stark besöksnäring berikar

Öppenhet mot omvärlden är en viktig del av Liberalismen. Det påverkar hur vi ser på besöksnäringen. Den är en viktig näring med både småskaligt företagande och större besöksmål. Regionen har ett särskilt ansvar för att utveckla och marknadsföra Västra Götaland som turistmål. Västsverige behöver tydliggöra och stärka en gemensam strategi för turismnäringen och mötesindustrin. Målet är att göra Västra Götaland till norra Europas mest besökta turistregion.

Fokusera på det unika. Västra Götaland har många starka besöksmål och de återfinns i hela vår region. Ett av de mer unika är landets enda maritima nationalpark vid Kosteröarna. Stor del av turismen är inhemsk. Bohuskusten har stark ställning bland svenskar som semestermål. För att kunna ta våra turistmål till en internationellt attraktiv nivå krävs såväl kompetens och kreativitet kring vilka nischer och områden som ska utvecklas samt hur dessa ska marknadsföras. Detta är ett svårt arbete som kräver samordning och profilering för att ge tyngd på en tuff marknad, där Västsvenska turistrådet spelar en nyckelroll. Det är särskilt viktigt att se över den sårbarhet som det västsvenska turistlivets starkt säsongsbetonade utbud utgör.

Möjliggör för ökad kulturturism. Kulturturismen är en del av den växande besöksnäringen. Västra Götalandsregionen har goda förutsättningar att utveckla den till en attraktiv verksamhet, inte minst genom att marknadsföra lokala kulturarrangemang och institutioner med internationell lyskraft.

Underlätta för turister. Västtrafik ska underlätta för turister och besökande i regionen att åka kollektivt. Exempelvis ska information och service finnas tillgänglig på olika språk. Hotell, campingplatser och vandrarhem ska kunna köpa in och sälja eller skänka kollektivtrafikbiljetter till sina kunder. Plattformen för biljettsystemet i kollektivtrafiken ska öppnas upp för att möjliggöra försäljning av kollektivtrafikbiljetter tillsammans med t.ex. konsertbiljett, eller hotellvistelse. Hyrcyklar liknande ”Styr och Ställ” i Göteborg bör uppmuntras och ingå i den infrastruktur som finns tillgänglig för turister.

Närstående- och privatturism. Släktingar till invånare i Västra Götaland vill gärna komma till regionen på besök. Denna form av turism är ofta förbisedd. Att underlätta för närstående att komma och hälsa på och att ha program och aktivitetskataloger för denna typ av besök är ett angeläget utvecklingsområde för marknadsföring och turistinformation. Information på olika språk och förenklade betallosningar inom exempelvis kollektivtrafiken är viktiga delar i detta.

Botaniska trädgården i Göteborg ska bevaras och utvecklas. Trädgården är ett av Västra Götalands starkaste besöksmål. Med sina stora och viktiga växtsamlingar är Botaniska en internationellt sett mycket stark trädgård, inte minst för kopplingen till akademien och Göteborgs universitet. Det projekterade nya växthuset är nödvändigt för trädgårdens fortsatta utveckling. Liberalerna vill utveckla entrén till Botaniska trädgården för att skapa bättre tillgänglighet för gående och för kollektivtrafik.

Infrastruktur för tillväxt och utveckling

Förutsättningar för tillväxt påverkas av hur väl fungerande infrastrukturen i området är. För Liberalerna är infrastrukturen ett verktyg för utveckling av näringsliv och arbetsmarknad och genom det blir den ett viktigt utvecklingsområde. Västra Götalandsregionen kan som regionalt planeringsorgan agera kraftfullt för att stärka infrastrukturen i sydvästra Sverige. Stor del av exporten och importen går via hamnar på Västkusten. För att bli motorn i svensk tillväxt behöver regionen driva en politik som syftar till utveckling och tillväxt, en utveckling som ska komma hela regionen till del. Det behövs mer av frihandel, internationella kontakter, stöd till företagande som är inriktat internationellt och en fortsatt utvecklad exportnäring.

Infrastrukturen är det viktigaste verktyget för tillväxt och utveckling i regionen. Järnväg och vägar som ansluter till bostäder och arbetsplatser ska vara i sådant skick att transporter inom regionen och till och från de större städerna kan ske effektivt. Vi måste satsa på regiontrafiken som ett verktyg för arbetsmarknadsförstoring och då måste samtliga regionala järnvägar, såväl exempelvis Västra Stambanan som Älvsborgsbanan och Bohusbanan, rustas upp för att kunna utgöra stommen i transportnätet för såväl gods som persontrafik. Regionens järnvägsnät har stor betydelse för näringslivet i vår region. Standarden måste uppgraderas och de regionala banorna ska kunna fungera för omledning av trafik. Liberalerna står bakom de satsningar på exempelvis utbyggnad av E20 som kommunerna och Västra Götalandsregionen har avtalat om.

Liberalerna står bakom de satsningar på infrastruktur som ingår i Västsvenska paketet.

Västsvenska paketet innehåller satsningar på vägar och järnvägar för tåg, bussar, spårvagnar, cyklar och bilar. Marieholmstunneln byggs för fullt. Den nya järnvägsbron vid Gamlestaden är klar. Förberedelserna för Hisingsbron är i gång och nu börjar även förarbetena för Västlänken, järnvägstunneln under Göteborg. I paketet ingår dessutom satsningar på cykelvägar och pendeltågsstationer, med både förlängda perronger och utbyggda pendelparkeringar. En utbyggnad av Göteborgs Central är en förutsättning för att utveckla järnvägsnätet. Det ska bli lättare att ta sig fram, och vi ska skapa en bättre och mer attraktiv kollektivtrafik, tillförlitligare transporter för näringslivet, bättre miljö och utökade pendlingsmöjligheter i Göteborg och Västsverige. Västlänken ska avlasta den redan fulla Göteborgs central genom att Västrafiks pendeltåg ska kunna gå genom Göteborg utan att behöva stanna på säckstationen, vilket gör pendeltågstrafiken mer effektiv.

Liberalerna är öppna för att möjliggöra lånefinansiering. Västra Götaland behöver en ny, snabb, järnväg mellan Göteborg, Landvetter och Borås. Det är idag regionens tyngsta pendlingsstråk med över 1 400 bussar per dygn och idag saknas en fungerande spårburen länk mellan regionens två största städer. I framtiden ska det vara en självklarhet att du ska kunna ta tåget till Landvetter flygplats från hela Västra Götaland. Liberalerna är också öppna för att tillåta medfinansiering av upprustning av regional järnväg utanför regional plan.

Cykelvägarna i regionen behöver utvecklas. Det finns ett stort behov av att utveckla och rusta upp infrastrukturen för cykel som transportmedel, såväl för fritid och turism som för arbets- och

studiependling. Regionen ska skynda på utvecklingen genom den rådighet regionen har över den regionala transportinfrastrukturplanen.

Se sjöfarten som en resurs. Vänersjöfarten och Göta älv har en viktig roll för transporter inom regionen. Liberalerna ska arbeta för att sjöfartsleden Göta älv och Vänern klassas som inre vattenväg inom EU. Detta är nödvändigt för att inte flytta över transporter till lastbilar. Fler transporter kan ske via sjöfart under förutsättning att hamnar, slussar, farleder och lastsystem moderniseras. Sjötransporter utgör ett alternativ till järnvägs- och lastbilstransporter. Västra Götaland är Skandinaviens främsta sjöfartsregion, vilken historiskt varit av mycket stor betydelse för Västsverige. Hamnarna längs västkusten och i Vänern spelar en betydelsefull roll för Sveriges export och import. Västkusten behöver en utbyggd hamnkapacitet, där Göteborgs Hamn som containernav ska fortsätta utvecklas. Därför är det nödvändigt att muddringen av Göteborgs Hamn kommer in i den nationella infrastrukturplanen och inte fördröjs ytterligare.

Ökad konkurrenskraft genom nordiskt samarbete. Västra Götalandsregionen bör arbeta för att transporter och infrastruktur blir ett nytt fokusområde i det nordiska samarbetet. En sammanlänkning av STRING systemet mellan Hamburg och Köpenhamn i en fortsättning via Malmö-Göteborg-Oslo skulle öka vår regions konkurrenskraft och tillsammans med övriga delar av Västra Skandinavien skapa skalfördelar som gynnar samtliga områdets attraktionskraft och tillväxtskapande förmåga.

Hela Västra Götaland ska vara uppkopplat. En fortsatt utbyggnad av digitala nät är nödvändig för att hela regionen ska få tillgång till bredband. För det krävs fortsatt stöttning till utbyggnad av i första hand fibernät, men också ett mobilnät med bättre täckning. Tåg och bussar inom kollektivtrafiken ska ha uppkoppling.

Regionalt ansvar att förvalta miljön

Naturen och den biologiska mångfalden måste bevaras. För att våra barn och barnbarn ska få växa upp med samma möjligheter som oss behöver vi förändra vår livsstil. Miljön är gränslös och för Liberalerna är det självklart att klimatutmaningar ska hanteras gemensamt, såväl i ett globalt sammanhang som tillsammans med olika delar av samhället. Miljöfrågor är inte primärt ett ansvar för Västra Götalandsregionen. Miljötillsyn och myndighetsutövning görs dels av kommunerna, dels av länsstyrelsen men till stor del ligger miljöansvaret på statlig nivå. Västra Götalandsregionen ska däremot vara en viktig pådrivare för en progressiv miljöutveckling inom den egna organisationen liksom i territoriet i samarbete med kommuner och näringsliv.

Tydliga miljökrav i regionens upphandlingar. De områden där regionen kan göra störst insats inom miljöområdet är i den egna verksamheten, i verksamhet som upphandlas samt vid inköp av varor och tjänster. Regionen ska därför ställa tydliga och faktabaserade miljökrav i samband med sina upphandlingar, som ett led för att driva på en utveckling mot gröna teknologier. För att skärpa miljöarbetet måste hållbarhetsperspektivet vara en ledningsfråga på alla nivåer.

Energieffektiva byggnader. Den viktigaste utmaningen för ett klimateffektivare Västra Götaland är energianvändningen. I egen verksamhet ska regionen halvera energianvändningen fram till 2030. För att klara detta måste regionen ha en kraftfull investeringsplan med sikte på hållbar energiförsörjning och energieffektiva byggnader.

Grönt entreprenörskap. Regionen ska i samband med investeringar stimulera till innovativt och miljöteknologiskt entreprenörskap som ett sätt för regionen att bidra till att en stark grön näring växer fram i Västra Götaland.

Västra Götaland utan fossilbränsle. Den viktigaste utmaningen för ett klimateffektivare Västra Götaland är energianvändningen. Västra Götaland ska sluta använda energi från fossila naturresurser. Den medicinsktekniska utrustningen måste bli mer energisnål, framför allt genom att energieffektivitet lyfts in i upphandling av ny utrustning. För att klara detta måste också regionen ha en kraftfull investeringsplan med sikte på hållbar energiförsörjning. Regionen ska främja utbyggnaden av tankningsställen för biogas och laddningsställen för elbilar. Regionen bör stimulera forskning och testarenor för transportsektorns omställning till fossilfria bränslen, såväl för regionens egna transporter som näringslivets. En nödvändighet för att nå detta mål är att ersätta gamla hus med nya. Forskning och utveckling av nya energieffektiva byggnader, såväl Västra Götalandsregionens egna som i samhället i stort, ska stimuleras.

Värna biologisk mångfald. Västra Götaland har en unik natur, allt ifrån slättlandskap till kuster och skogslandskap. Ett fortsatt arbete för skyddsinsatser är angeläget för att bevara biologisk mångfald, men också motverka artutrotning. Göteborgs botaniska trädgård är en strategisk resurs i arbetet för att bevara arter och för att bygga upp kunskap. Trädgården behöver stärkas genom särskilda satsningar på trädgårdens egna och långsiktiga forskning.

Miljön är gränslös. Havet och våra sjöar och vattendrag är viktiga naturtillgångar för Västsverige. Minskade utsläpp och miljögifters påverkan på våra levnadsförutsättningar är internationella. EU är det viktigaste nivån för att arbeta för en långsiktigt hållbar miljö. Men miljöarbetet grundläggs lokalt. Att verka för bibehållen biologisk mångfald innebär samverkan mellan region, kommuner, miljövårdande organisationer, vattenvårdsförbunden och internationella organisationer. Västra Götalandsregionen ska vara drivande i denna process, för att få fram bättre lösningar och skarpere miljökrav för sjöfart, fiskenäring och kustnära friluftsliv. Att miljöfrågan är gränslös syns inte minst på allt skräp som flyter i land längs kusten. Regionen ska bidra till städningen av stränderna. Västkuststiftelsens arbete med strandstädning och till exempel tömning av latriner är viktigt för utvecklingen av en trevlig och ren skärgård.

Kollektivtrafik för jobb och fritid

Kollektivtrafik, som svarar upp mot människors behov och efterfrågan, skapar förutsättningar för ett minskat bilåkande och reducerad miljöpåverkan. För Liberalerna är bra förbindelser med kollektivtrafik ett verktyg för att underlätta för människor att på ett enkelt sätt ta sig till arbetet, studier och fritidsaktiviteter. Fokus ska vara på att skapa snabba transporter med bra komfort till jobb och studier samtidigt som vi upprätthåller en basnivå för resor till de regionala naven och service.

Hållbar finansiering av kollektivtrafiken. Trots en god resandeökning de senaste åren i Västra Götaland är kollektivtrafikresandet lågt i jämförelse med Stockholmsområdet och Skåne. Det är en utmaning att samtidigt öka resandet och ha kontroll på kostnadsutvecklingen. Liberalerna vill minska den andel som finansieras av skattemedel. Självfinansieringsgraden, det vill säga den delen som resenären betalar, bör successivt öka, men detta måste motsvaras av upplevd förbättring av kvalitén.

En pålitlig kollektivtrafik. Kraven på de kollektiva färdmedlen ska vara tuffa. Det är önskvärt ur trafiksynpunkt och miljösynpunkt att fler väljer kollektivtrafiken, men då måste de som är beroende av kollektivtrafiken kunna lita på att den fungerar. För att det ska bli möjligt krävs en hög turtäthet, stor punktlighet, attraktiva priser samt en hög kvalitet och komfort i resandet. Den som reser med kollektivtrafiken ska känna ett mervärde genom att t.ex. kunna läsa eller arbeta under resan.

Bättre trafik i hela regionen. Utvecklingen av kollektivtrafiken ska ge snabbare transporter mellan jobb och större boendeområden. Kollektivtrafiknätet utanför tätorterna bygger på så kallade stråk. Stråken kan vara såväl järnvägslinjer som busslinjer. Detta har visat sig rationellt, inte minst för att få till det som kallas en rundare region, alltså kortare restider på längre sträckor. För att ett stråktänkande ska fungera för hela regionen måste det finnas en rationell och effektiv trafik som ansluter till stråken, och en bra tillgänglighet till stationer och resecentrum.

Förenkla för den om vill åka kollektivt. Det ska bli enklare att kombinera kollektivtrafik med exempelvis bil, cykel eller bilpooler. Den framtida utvecklingen ger möjligheter till billigare transporter till stråken genom t.ex. självkörande bilar eller små självkörande bussar. Utvecklingen kan också påverka exempelvis anropsstyrd trafik, skolskjutsar, färdtjänst och sjukresor.

Kollektivtrafik för minskad trängsel och minskat buller. I de större städerna ger kollektivtrafiken möjlighet att minska trängsel och buller. Utvecklingen av elbussar skapar tystare transporter i stadsmiljöerna. Liberalerna ser att kollektivtrafiken bidrar till att effektivisera användandet av transportinfrastrukturen, om fler åker kollektivt, när städerna växer. I stadstrafiken ska kollektivtrafiklinjerna kunna trafikera de viktigaste utbudspunkterna för arbete, vård och service. Målpunktprioriteringar i kollektivtrafiken blir allt för ofta taket för kollektivtrafik som lägger den mesta trafiken och tiderna för trafiken mot skolor och större arbetsplatser. Trafik måste också försörja övriga målpunkter som kultur och fritidsaktiviteter.

Kollektivtrafik ska knyta samman arbetsmarknaden. Kollektivtrafiken är en viktig del i regionförstoringen och för att knyta samman arbetsmarknadsregioner. Det ska vara möjligt att bo och arbeta i hela regionen och samtidigt ha rimliga möjligheter till transporter. För att pendling till jobb och studier ska fungera bättre i hela regionen ska fler direktlinjer, morgon och kväll, införas mellan tätorter på regionens viktiga stråk. På landsbygden kommer bilen fortsatt vara det viktigaste transportmedlet ofta kopplat till pendeltåg eller expressbussar. Järnvägens bristande underhåll i Sverige begränsar utvecklingsmöjligheterna för pendeltågstrafiken.

Ett rättvist biljettsystem. Kollektivtrafiken i Västra Götaland behöver ett enklare och mer rättvist biljettsystem. Kollektivtrafiken måste lämna dagens system som bygger på kommungränser och svårförståeliga zonindelningar. Zonerna måste bli färre så att biljettpriserna blir begripliga för resenären. Biljettsystemet måste utgå från den enskilda resenären och präglas av valfrihet, enkelhet och rättvisa, med ett likartat system över hela regionen. Det måste finnas moderna, bra och enkla system för att köpa biljett, för alla resenärsgupper.

Underlätta ungas resande. Goda resvanor grundläggs i tidiga år. Därför är det särskilt angeläget att stimulera ungdomars resande med kollektivtrafiken, bland annat genom att ge ungdomar generösa resevillkor. Liberalerna har deltagit i att införa ungdoms- och studentrabatt med samma regler i hela regionen. Dessa regler omfattar även sådana som har försäkringskassans förmånsintyg. Vi vill gå vidare med satsningen så att rabatten även gäller för enkelbiljetter. Individens frihet gäller också ungdomar som ska kunna använda sina skol- eller fritidskort för att självständigt kunna åka till fritidsaktiviteter. Därför vill vi förlänga giltigheten på korten till senare på kvällen. Liberalerna vill underlätta skolklassers resande till olika aktiviteter som till exempel teatrar, museum, utställningar med mera.

Kollektivtrafiken ska vara ett alternativ också när du reser enstaka gånger. Människor som väljer kollektivtrafiken enstaka gånger har ofta en högre tröskel in, både utifrån kunskap om hur kollektivtrafiken fungerar och en högre priskänslighet. I grunden är det positivt att sällanresenärer provar kollektivtrafiken, för att öka intresset för att resa kollektivt. Därför är det bra att sällanresenär kan få del av rabattsystemet om exempelvis resandet ökar en vecka. Exempelvis ska det vara enkelt för barnfamiljen att, vid enstaka tillfällen, åka med kollektivtrafiken.

Utveckla möjligheten till kollektivtrafik på vattenvägar. Kollektivtrafik på båt mellan fler delar av skärgården, exempelvis mellan Öckerö och Göteborg, skulle kunna bidra till minskad trängsel på hårt belastade vägar. Kapacitet finns vid Stenpiren för fler avgångar. Samtidigt kan det finnas fler ställen i Regionen där båttrafik kan vara ett snabbare och mer effektivt transportmedel. Därför vill vi att Kollektivtrafiknämnden ska ges i uppdrag att undersöka förutsättningarna för en utökad båttrafik.

Förnyelsebar kollektivtrafik på nya sätt. Kollektivtrafiken har kommit långt i arbetet med att minska sitt fossilberoende, men det finns mer att göra. Beroendet av diesel inom båttrafiken samt tågtrafiken på Kinnekullebanan behöver brytas. Regionen ska stödja utvecklingen av färjor som går på förnyelsebara drivmedel samt eldrift på Kinnekullebanan. Även utbyggnad av cykelvägar för både fritid och pendling är en viktig miljöinsats.

En teknikneutral strategi för fossiloberoende kollektivtrafik. Utveckling går snabbt kring drivmedel likväl kring fordonsutveckling. Det är en utveckling som är en styrka för regionen. Att låsa in sig som konsument till en lösning eller till ett drivmedel är en politik som riskerar att hämma den utvecklingen. Kollektivtrafiken ska ha höga miljömål som ska vara teknikneutrala.

Fria kollektivtrafikresor i samband med sjukvårdsbesök. Patienter med planerade besök till sjukvården ska ha fria resor inom kollektivtrafiken. För patienten innebär detta en förhöjd servicenivå. För regionen finns stora pengar att spara om en kallelse till vården också kunde användas som biljett till vårdtillfället, då fria patientresor skulle vara ett incitament för att få över resor med egen bil till kollektivtrafiken.

Regional färdtjänst. Särskilda transporter kallas den trafik som omfattar sjukresor och färdtjänst. Färdtjänsten är idag kommunernas ansvar och sjukresorna regionens. Funktionsnedsattas möjlighet att delta i jobb och studier ska inte begränsas av stuprör och svårhanterliga regler. Därför bör individen kunna resa i hela regionen enligt samma förutsättningar, gärna i ett system som speglar kollektivtrafikens geografiska indelning. Vi bör därför pröva möjligheten att införa en regional färdtjänst.

En liberal kulturpolitik

Kulturen ska kännetecknas av frihet, mångfald och kvalitet. Västra Götalands kultur ska uppvisa en sådan lyskraft och förnyelse att den även når utanför de grupper som vanligtvis tar del av kulturen. För Liberalerna är en av kulturens uppgifter är att göra människor nyfikna på livet och dess möjligheter. När människor utövar eller tar del av kultur föds insikter och nya idéer som kommer både individ och samhälle till godo. Kulturupplevelser är ett allmänmänskligt behov. Kulturen ger också människan ett verktyg att förstå, ifrågasätta, påverka och se på samhället ur nya perspektiv. På detta sätt ger kulturen livskraft och får människor att växa.

Kulturen ska stå på egna ben. En liberal kulturpolitik bör baseras på två grundläggande principer. Den första och viktigaste är att trygga idén om kulturens egenvärde d.v.s. att kultur ska stå på egna ben och tjäna som en faktor för människans utveckling och livskvalité. I detta ligger också att ett fritt kulturliv ska vara en garant för demokrati, yttrandefrihet och försvar av mänskliga rättigheter. Ett levande kulturliv ska också vara samhällskritiskt och provokativt men också ge skönhetsupplevelser och stimulanser. Den andra principen är att ett levande kulturliv också ska kunna medverka till att uppnå andra samhällsmål såsom att skapa sysselsättning och regional utveckling, underlätta integration och skapa kontakter människor emellan. Utifrån båda dessa principer ska kulturpolitikens beslutsfattare iakttaga armlängds avstånd till de enskilda kulturarbetarna som själva ska utföra det som kallas konstpolitik d.v.s. politiker ska inte bestämma kulturens innehåll utan enbart dess förutsättningar.

Kultur är en viktig fråga för ett gott samhälle. Samhället har intresse av att stötta kreativa uttryck och kreativ konsumtion. Kulturen är en viktig motor för kreativitet och utveckling. Den är en förutsättning för ett gott samhälle och bidrar till vidgade perspektiv och nya infallsvinklar, vilket också bidrar till utveckling av näringsliv, innovationer och framför allt det demokratiska samhällets utveckling.

Kulturens roll. Ett aktivt och livskraftigt kulturliv är en förutsättning för ett öppet, demokratiskt och mångkulturellt samhälle, där yttrandefriheten är en av hörnstenarna. Kulturarvet och kulturlandskapet är ett synligt uttryck för regionens historia och identitet. Dagens mångkulturella samhälle har sina rötter i ett kulturarv som påverkats i generationer av det inflytande inflyttade människor haft när de slagits sig ned och verkat i Västra Götaland. Kulturpolitikens inriktning ska bidra till att främja och synliggöra de olika kulturer som gemensamt är grunderna i det svenska samhället.

Kulturen är en tillväxtfaktor. Kulturen ska inte betraktas som en sektor vid sidan om utan inkluderas i samhällsutvecklingen för att den tillväxt som ett rikt och rörligt kulturliv för med sig ska kunna tas tillvara. Kulturverksamheterna och deras koppling till utvecklingen av ett mer kunskapsinriktat näringsliv ska lyftas fram som en tillväxtfaktor i Västra Götaland och entreprenörskap inom kultursektorn ska stimuleras. Kulturen, som kännetecknas av frihet, mångfald

och kvalitet, syftar till att garantera det fria ordet genom att skapa möjligheter för ett dynamiskt och oberoende kulturliv.

Fler kulturella mötesplatser. Kulturen är en viktig källa till livskvalitet. Liberalerna vill att det ska finnas kulturella mötesplatser över hela regionen som stimulerar kreativitet och förnyelse och som bidrar till ökad medmänsklig förståelse. Liberalerna vill fortsätta arbeta för att regionen ska ha en stark och tydlig kulturprofil. För att ytterligare stärka den lokala förankringen och möjliggöra mötesplatser på fler ställen i regionen vill Liberalerna öka samarbetet mellan regionen och enskilda kommuner inom kulturområdet. Regionen ska vara ett stöd för den kulturella utvecklingen i Västra Götaland, också på kommunal nivå.

Kulturella mötesplatser stimulerar till kreativitet och förnyelse av kulturlivet. Inte minst behöver behovet av mötesplatser för ungdomars kulturutövande och kulturkonsumtion vara i fokus. Liberalerna vill utveckla samarbetet med kommunerna för kulturella mötesplatser i hela regionen.

Kulturen och näringslivet. Kulturverksamheterna och deras koppling till utvecklingen av ett mer kunskapsinriktat näringsliv ska lyftas fram som en tillväxtfaktor i Västra Götaland och entreprenörskap inom kultursektorn ska stimuleras.

Nationellt uppdrag till GöteborgsOperan. Västra Götalandsregionen har goda förutsättningar att utveckla kulturen till en attraktiv verksamhet, inte minst genom att marknadsföra institutioner med internationell lyskraft. Till dessa institutioner hör otvetydigt GöteborgsOperan. Liberalerna vill arbeta för att operan ska få ett nationellt uppdrag och bli en svensk nationalscen. Våra nationalscener är viktiga inte bara ur kulturupplevelsesynpunkt, utan även ur en kulturarvssynpunkt. I detta nationella uppdrag anser vi att det bör ingå att finna vägar för att öka barns och ungdomars intresse för och tillgång till musikteater.

Förenkla resandet till kultur. Kulturen ska vara tillgänglig, men all kultur kan inte erbjudas överallt. Det är därför viktigt att vi underlättar för alla att ta sig till de platser där kulturen finns. Liberalerna vill därför att det ska bli enklare att köpa resa med kollektivtrafiken i samband med att man löser inträde eller biljett till ett kulturarrangemang

Utveckla kulturens roll i friskvårdsarbetet. Samspelet mellan kultur och hälsa har de senaste åren fått stor uppmärksamhet. Det finns idag en forskning som visar att konsumtion av och deltagande i kulturella aktiviteter främjar god hälsa och är en stimulerande faktor i folkhälsoarbetet. Uppsökande verksamhet hos äldre och funktionshindrade ska därför ges en stark ställning inom kulturpolitiken.

Digital teknik ger ökad tillgänglighet. Den nya digitala tekniken skapar fantastiska möjligheter att sprida kultur. Kulturupplevelser av världsklass på hemmaplan ger även möjligheter till klimateffektiv kulturkonsumtion. På detta sätt kan vi komma närmare målet om en regional kultur med hög tillgänglighet. Regionen måste bli bättre på att använda den nya tekniken till att sprida sina egna kulturupplevelser bredare än enbart till dagens fysiska spelplatser.

Regionalt bibliotekskort. Regionens bibliotek bidrar till ökad kompetens och kunskapsutveckling. Dessutom spelar biblioteken en viktig roll för att kulturen ska nå ut i regionens alla delar. För att förbättra tillgängligheten till all den kunskap, information och förströelse som regionens samlade bibliotek har vill Liberalerna införa ett gemensamt bibliotekskort som gäller vid samtliga bibliotek i regionens 49 kommuner. Liberalerna vill också skapa en samverkan mellan regionens bibliotek så att böcker som lånats på ett bibliotek kan lämnas tillbaka på ett annat bibliotek i regionen oavsett kommuntillhörighet.

Ett offensivt uppsökande bildningsuppdrag. Studieförbunden behöver lyftas fram som en viktig resurs i det livslånga lärandet. Med sin folkbildningspedagogik i studiecirkelform är studieförbunden väl lämpade att engagera studieovana. Studieförbunden kan, med stöd av regionen, ta ansvar för ett förnyat och offensivt uppsökande bildningsuppdrag. Inte minst bör man fundera på hur ny teknik kan användas i detta syfte, samtidigt som folkbildningens arbete för att brygga över den digitala klyftan mellan olika generationer bör intensifieras.

Mer kultur för unga. Barns och ungas möjligheter till kulturupplevelser och eget skapande behöver stärkas. För att uppnå detta behöver samarbetet mellan skola, bibliotek, kulturinstitutioner, fria konstutövare och det kulturella föreningslivet utvecklas. Barn och ungdom är stora filmkonsumenter. Genom verksamheten med skolbio kan barn och unga bli mer kritiska och medvetna filmkonsumenter. Deras intresse av att agera ska stimuleras genom ett aktivt teaterarbete vid till exempel teaterverkstäder.

Förutsättningarna att verka som konstnär i Västra Götaland ska vara goda. Västra Götalandsregionen är kända för att ge goda förutsättningar för olika konstformer, däribland dans och utställningar. Vi ska fortsatt ha konkurrenskraftig verksamhet på våra stora scener, både vad gäller kvalitet och löner. Vi ska även ge goda möjligheter att bedriva studier och för att utöva sin konst med god konkurrens. Kulturutövare med god talang- och med bra förutsättningar bör ges möjligheter för utveckling i sitt konstnärliga utövande också i internationell konkurrens.

En liberal hälso- och sjukvårdspolitik

Liberal hälso- och sjukvård sätter människan i centrum - som patient, som medarbetare och som anhörig. För en liberal vårdpolitik är den enskilda patientens välbefinnande målet. För att klara detta behöver vården ställas om och förändras så att den enskilda individens behov och förmågor sätts framför vårdens organisatoriska indelning och traditionella arbetssätt. Regionen ska, tillsammans med en mångfald av utförare, tillhandahålla en behovsstyrd och kunskapsbaserad hälso- och sjukvård med hög kvalitet och säkerhet. Vården ska också kännetecknas av jämlikhet, valfrihet, god tillgänglighet, bra bemötande samt hög effektivitet.

Prioritera de med störst behov. Hälso- och sjukvård ska alltid ges utifrån patienternas behov av vård, där den person som är i störst behov av hälso- och sjukvård ska få vård först. Grunden är att vården ska ges på jämlika villkor och medicinskt omotiverade skillnader i vården mellan olika individer eller grupper ska inte förekomma. Sjukvårdspolitikerna ska inriktas mot att förbättra vården för dem med störst behov patienter med svåra sjukdomar och med komplexa sjukdomstillstånd, samt inte minst personer med kroniska sjukdomar.

Skapa värde för patienten. Hälso- och sjukvården ska kännetecknas av hög kvalitet och i allt större utsträckning styras och ledas mot de insatser som skapar värde för patienterna. Sjukvården måste i högre utsträckning se, planera och vårda utifrån olika gruppers behov. I den värdebaserade hälso- och sjukvården ersätts utförare i större utsträckning med fokus på kvalitet och hela vårdepisoden, och i mindre utsträckning på kvantitet. Ersättningen till vårdgivare ska utformas på ett sådant sätt att helheten i vården förbättras och för patienten värdeskapande åtgärder premieras, där exempelvis mål sätts utifrån patientens möjligheter att återfå en förmåga istället för medicinska symptom. Hög kvalitet handlar såväl om medicinsk som patientupplevd som organisatorisk kvalitet. Hög kvalitet innebär inte bara en bättre vård och resultat för den enskilda patienten, utan nästan alltid också lägre kostnader.

En effektiv organisation för ökad produktivitet. I ett fungerande hälso- och sjukvårdssystem får varje patienten rätt vård och på rätt nivå utan obefogad väntan. Hälso- och sjukvården ska alltid organiseras med målet att skapa värde för patienten, att stärka effektivitet i vården och att öka produktiviteten. Okomplicerade och planerade insatser med tydlig början och slut passar till exempel bra i en standardiserad vårdkedja och i ett vårdvalssystem, medan mer komplicerade och svårdiagnostiserade sjukdomar kräver samarbete över specialistgränser och individuell bedömning och behandling. För att klara krav på kvalitet, patientsäkerhet och produktivitet behöver den vård som kräver hög grad av specialisering koncentreras till ett fåtal sjukhus i regionen. Multisjuka och äldre, där kommunal omsorg, anhöriga och vården ska samverka i ett komplicerat nätverk, kräver en hög grad av samordning för att fungera.

Samverkan och mångfald. Såväl samverkan som konkurrens mellan vårdaktörer stimulerar innovation och kvalitet. I vården kan just tillgänglighet och kontinuitet utgöra kvalitetsaspekter.

Därför är en vård med en mångfald av utförare en central del i en liberal hälso- och sjukvårdspolitik. Vi behöver fler som vill vara med, tänka nytt och utveckla hälso- och sjukvården. Mer fokus på innovationsupphandling kan vara ett sätt att stötta vårdutveckling.

Säker vård. Patientsäkerhetsfrågorna måste ges än högre prioritet för att undvika att patienter drabbas av skador och onödigt lidande. Hälso- och sjukvården har ett ansvar att arbeta strukturerat med att förebygga vårdskador genom att ständigt lära av de misstag som ändå kan uppstå. Särskilt fokus ska riktas mot en mer ändamålsenlig läkemedelshantering och förbättring av städningen i vårdens lokaler. De överbeläggningar som idag finns på många av regionens sjukhus är ett hinder för ett framgångsrikt patientsäkerhetsarbete.

Personcentrerad vård. För att stärka patientens ställning i vården är det viktigt att patienten har möjlighet att välja och jämföra olika vårdgivare. Den offentliga vården måste bli bättre på service, tillgänglighet och bemötande och anlägga ett personcentrerat arbetssätt där den enskilda patientens önskemål och förmågor vägs in i planeringen av hennes vård. Patienten ska ges möjlighet att vara aktiv i planering och genomförande av den egna vården och rehabiliteringen. En del i detta arbete är att tydliggöra vårdens åtaganden gentemot patienten i samband med en beslutad behandling genom utvecklade vårdgarantier.

Vård i rätt tid. Sjukvård ska ges efter behov och utan onödig väntan. Vårdgarantierna är en rättighet för patienten när vården är planerad, men dagens vårdgarantier ligger dock på en nivå som inte är förenlig med en vård som tar patientens fokus. De måste därför ses enbart som delmål mot en köfri sjukvård, där vården i alla lägen kan erbjudas skyndsamt utan medicinskt omotiverad väntetid. Det kommer att kräva både resurser och förbättringar i organisation och arbetsmetoder. Särskilt angeläget är att korta de ofta allt för långa väntetiderna till lab och röntgen för att kunna sätta diagnos. Regionen ska alltid informera patienter om möjligheten till att boka besök eller behandling i andra landsting.

En regional kömiljard. För att stärka tillgängligheten bör regionens ersättningssystem utformas så att sjukhusens produktivitet stimuleras. Sjukhusen ska få ersättningen för hela sin produktion, men också stimuleras att nyttja eventuell ytterligare kapacitet. En regional kömiljard ska införas med den nationella kömiljarden som förebild, vilken visade sig framgångsrik i att minska köer och stärka tillgängligheten. En regional kömiljard, fördelad över en mandatperiod, ska inbegripa incitament som också omfattar kroniker, funktionsnedsatta och de mest sjuka äldre.

Fungerande närsjukvård i hela regionen. Den vård som behövs ofta och av många ska finnas nära. Liberalerna vill utveckla närsjukvården till en vård med hög kompetens, god tillgänglighet och med en väl fungerande vårdrelation mellan patient och vårdpersonal. Närsjukvård ska bedrivas vid vårdcentralerna, i patientens hem, i särskilda boenden, seniorboenden i samverkan med de nära sjukhusen. Närsjukvården ska i huvudsak hållas samman av vårdcentralen och ska inkludera förebyggande och hälsofrämjande insatser samt stöd till närstående. Samarbetet mellan vårdgivarna i närsjukvården och i övrig sjukvård ska fungera på ett gränsöverskridande sätt så att de organisatoriska gränserna inte märks av patienten. Möjligheter till samverkan med andra lokala aktörer, till exempel apotek, optiker och friskvårdsanläggningar, bör tas tillvara.

Kunskapsbaserad vård. Offentligt finansierad hälso- och sjukvård ska bygga på vetenskaplig evidens och beprövad erfarenhet. Ökade resurser behöver läggas på forskning för att säkerställa vilka metoder och terapier som är kunskapsbaserade. Sjukvårdens kunskapsorganisation behöver stärkas och nationella och regionala riktlinjer ska implementeras och tillämpas i verksamheterna.

Effektiv vård. Med fokus på en jämlik, säker, patientfokuserad, tillgänglig och kunskapsbaserad hälso- och sjukvård följer en effektiv hälso- och sjukvård. I en verksamhet med begränsade resurser är det nödvändigt att alla arbetar kostnadseffektivt i vården för mesta möjliga värde till dem med behov så att resurserna också räcker till allas behov. Svensk vårdpersonal har relativt sett få patientmöten per år jämfört med vårdpersonal i många andra länder. Här finns en stor möjlighet att genom utveckling och förnyelse av arbetssätt kunna öka medarbetarnas tid med patienter. Väl fungerande IT-system utgör en förutsättning i arbetet för en effektiv vård.

En jämlik vård med jämlika villkor

Jämlikhet är en av liberalismens grundpelare och innebär att alla ska ha möjligheter att delta i samhällslivet och forma sitt eget liv. Socialliberalismens fokus är att ge bättre möjligheter för den som har ett sämre utgångsläge. Patienter ska behandlas olika i vården eftersom alla människor är olika, men vården måste vara likvärdig, där diagnoser och behandlingar sker på jämlika villkor. Idag finns en rad faktorer, som inte har med vårdbehov att göra, såsom patientens kön, ålder, sociala tillhörighet, sexuella läggning eller etnicitet, som leder till olika tillgång till vård. Medicinskt omotiverade skillnader i vården mellan olika individer eller grupper ska inte förekomma. Jämlik vård måste åter bli en viktig målbild i allt utvecklingsarbete.

All hälso- och sjukvård ska vara jämställd. För att uppnå en vård som ges på jämlika villkor måste genusperspektivet finnas med i och genomsyra all hälso- och sjukvård. Vårdstatistik och uppföljning av vårdkvalitet ska vara uppdelad efter kön. Öppet redovisade regiongemensamma prioriteringar ska säkerställa att vården ges efter behov. För att uppnå en vård på lika villkor måste utvecklingen av nya mediciner och nya medicinska metoder och tekniker prövas på både kvinnor och män.

Ökade resurser för arbetet med jämlik vård. Regionen ska fortsätta sitt arbete för att identifiera skillnader och stödja verksamheter att komma bort ifrån den ojämlikhet som råder inom hälso- och sjukvården. Det behövs fortbildning för alla som arbetar inom sjukvården kring skillnader i vård mellan olika grupper. Liberalerna vill kraftigt öka resurserna för arbetet med jämlik vård.

Bristande funktionsförmåga är ett hinder för jämlika villkor. Människor med kroniska sjukdomar eller skador som leder till livslånga funktionsnedsättningar möter särskilda problem också i kontakten med hälso- och sjukvården. Hinder som försvårar för vissa att besöka regionens lokaler ska undanröjas, och alla anställda ska genomgå en bemötandeutbildning.

Nya förutsättningar för jämlik vård. Specialistkompetens kan med teknikens hjälp tillgängliggöras oberoende av var patienten finns. Införandet av virtuella patientbesök, såsom videobesök, samt informationsdelning som möjliggör effektiv vård i hemmet, underlättar i hög grad även för exempelvis äldre och personer med funktionsnedsättning. Vardagen blir enklare om vissa av läkarbesöken kan genomföras hemifrån via videolänk eller om provsvar kan mottas via e-hälsotjänster. Att logga in och ta del av sin journal på nätet kan bli en stor trygghet för många äldre och deras anhöriga. De e-hälsotjänster som utvecklas ska vara användarvänliga för alla invånare oavsett teknikvana eller funktionsförmåga. Den digitala tekniken ska användas för att inkludera, inte exkludera.

Hjälpmedel viktiga verktyg i vardagen. Människor med olika former av funktionsnedsättningar är i stort behov av hjälpmedel för att kunna leva ett liv på likvärdiga villkor med andra. Goda möjligheter till hjälpmedel bör därför vara en självklarhet. Nya och mer moderna hjälpmedel

behöver snabbare än idag tas i bruk för att stödja människor i sina liv, samtidigt som det är viktigt med kostnadseffektivitet och att utskrivna hjälpmedel också används av den enskilde i vardagen.

Stärkt vård för personer med sällsynta diagnoser. Personer som har sällsynta sjukdomar har särskilt svårt att få vård på lika villkor. De är ofta storkonsumenter av vård innan de hittar rätt i vården och det dröjer ofta länge innan någon kan hjälpa dem till en diagnos. Regionen behöver komplettera centrumet för barn- och unga med sällsynta diagnoser med ett liknande centrum för vuxna. Samarbetet nationellt och internationellt behöver stärkas för att kunna erbjuda denna grupp patienter bästa möjliga vård. Det behövs också ett starkt samarbete för att möjliggöra tillgång till mediciner för gruppen. Till exempel bör frågan om gemensam finansiering på nationell nivå av dessa ofta väldigt dyra mediciner aktualiseras av regionen.

Mer HBTQ-kompetens i sjukvården. Alla ska ha lika rättigheter oavsett kön, könsidentitet eller sexuell läggning. Alla ska ha rätt att bli bemötta på jämlika villkor inom hälso- och sjukvården, men allt för ofta händer det att bristande kunskap gör att HBTQ-personer blir osynliggjorda eller får sämre bemötande. För homo- och bisexuellas och transpersoners välbefinnande i sjukvården krävs en ökad kompetens i regionen om de särskilda frågor som rör denna grupp. Särskilt fokus behöver sättas på att gruppen HBTQ-personer har en högre förekomst av psykisk ohälsa än hos befolkningen i allmänhet, till exempel i form av riskbruk, beroende, ångestsjukdomar och depressioner. Sexuell hälsa ska i grunden ses som något positivt och ska vara så mycket mer än preventivt arbete mot sexuellt överförbara sjukdomar. Särskilt kvinnors och transpersoners sexualitet är generellt osynliggjord och behöver mer uppmärksamhet för att deras sexuella hälsa ska öka.

Liberalerna ställer sig bakom lagen om vård av papperslösa. De som lever utan tillstånd i Sverige saknar rätt att vara här, men de har enligt lag rätt till akutsjukvård och lagstiftningens intentioner ska förverkligas i Västra Götalandsregionen. Gömda och papperslösa barn har rätt till samma vård som andra barn i Sverige. De regler som reglerar rätten till vård ska gälla lika för hela landet. Politikens uppdrag är inte att göra gränsdragningar för vilken vård som ska ges i den enskilda situationen, utan detta måste göras självständigt av sjukvårdens professioner. Det finns alltid ett behov av att förtydliga och förbättra dessa regler, men detta bör ske via en översyn av Socialstyrelsens anvisningar och inte via regionala beslut i de enskilda landstingen.

Individens perspektiv i hela vården

I en liberal hälso- och sjukvård måste vi skapa värde för olika patienter baserat på deras individuella behov. Vården måste ses ur patientens perspektiv. I alltför liten utsträckning har vården följt med i den utveckling som setts i stora delar av övriga samhället när det gäller att möta individers önskan och krav på service och tillgänglighet.

Personcentrerad vård. Personer med någon form av ohälsa, risk för ohälsa eller funktionshinder ska inte främst betraktas utifrån ohälsotillståndet eller funktionshindret. Personcentrerad vård innebär att i högre grad fokusera på de resurser varje person har och vad det innebär att vara människa och i behov av vård. Personcentrerad vård innebär att patienten är aktiv i planering och genomförande av den egna vården och rehabiliteringen. Västra Götalandsregionen har bedrivit ett framgångsrikt forskningsarbete kring personcentrerad vård. Liberalerna vill att detta arbete får tydliga avtryck i den dagliga verksamheten.

Patienten ska ha rätt att välja. Patientens ställning stärks i en hälso- och sjukvård som präglas av valfrihet. Mångfald leder till kortare väntetider och ökad tillgänglighet för patienten. Vi bejakar en sund konkurrens om patienterna med kvalitet och vårdidéer som bidrar till en bättre vård och större engagemang hos vårdgivarna i hela sjukvården. Regionen ska ge patienter valfrihet och egenmakt genom att patienten får rätt att välja vård hos olika vårdgivare. Regionen ska informera och, om patienten så önskar, boka besök hos andra vårdgivare eller i verksamheter i andra landsting, i Norden och inom EU. Denna valfrihet ska gälla såväl öppen- som slutenvård. Regionen bör införa vårdval inom bland annat röntgen, öppenvårdsgynekologin och mödrahälsovården. Patienters rätt till en andra bedömning (så kallad ”second opinion”) ska stärkas, och patienter ska ha rätt att välja vårdgivare och byta vårdgivare, även under pågående behandling.

Stärkt information för kloka val. Alla patienter ska ha tillräckligt med information för att kunna göra kloka val inom sjukvården. Till exempel är troligtvis en patient som ska operera ett diskbråck intresserad av kvaliteten på kliniken och hos de kirurger som ska operera, hur många operationer kliniken och kirurgen gör, hur andra patienter upplevt vården och hur väntetiderna för operation ser ut.

Stärk mångfalden. Det finns en kraft i mångfald. Olika sätt att organisera och driva vården kan inspirera och bidra till utveckling av hela hälso- och sjukvården. Vi ser gärna en utveckling där både större företag och småskaliga verksamheter, idéburna organisationer och stiftelser kan verka på samma villkor som den verksamhet som landstingen själva driver. För att tillvarata de möjligheter som mångfalden ger ska minst ett av regionens mindre sjukhus drivas i privat eller idéburen regi.

Kontroll av alla vårdgivares kvalitet. Alla vårdgivare, oavsett om det är regionens egen utförare eller i alternativ regi, ska leva upp till hårt ställda kvalitetskrav. De vårdgivare som inte lever upp till kvalitetskraven och inte åtgärdar brister ska bli av med tillstånd och avtal om att bedriva vård.

Regionen behöver stärka sin medicinska revisionsenhet och skapa tydliga strukturer för tillsyn av all regionalt finansierad hälso- och sjukvårdsverksamhet.

Rätt till en egen fast läkare. Liberalerna vill reformera regionens vårdval vårdcentral, inspirerad av den norska fastläkarreformen, syftandes till att klara målet om en fast läkarkontakt. Reformen ska genomföras i syfte att stärka primärvårdsläkarens roll i sjukvårdssystemet och förbättra kontinuiteten för patienterna samt effektivisera sjukvården. Varje läkare ska ansvara för sina listade patienter och samordna den vård som behövs. På sikt vill vi utveckla systemet och ge läkaren en så kallad portvaktsfunktion, vilket innebär att en patient måste ha en remiss från sin fastläkare för att få besöka en specialist.

Rätt till patientvald vårdkontakt. Alla patienter är olika, med olika krav och behov. För att möta detta måste vården stärka möjligheterna till en patientvald vårdkontakt. Bildligt kan en sådan kontakt liknas vid en lots som styr patienten genom hälso- och sjukvårdssystemet, alternativt som ett nav kring vilket all annan hälso- och sjukvård organiseras. En patientvald vårdkontakt kan vara en läkare, diabetessjuksköterska eller fysioterapeut. En patientansvarig vårdkontakt syftar båda till att stärka vården och omsorgen om framför allt äldre patienter, genom en vårdkontakt som kan ta ett övergripande vårdansvar. En fast vårdkontakt och en utvecklad patient- och vårdgivarrelation kan också antas leda till bättre behandlingsresultat och färre återfall.

Patienten ska ha god tillgång till information. Regionen ska stärka sitt arbete med eHälsa, vilket är ett samlingsnamn för digitala verktyg och processer inom hälso- och sjukvården som ska skapa nytta för invånare, personal och beslutsfattare. Många patienter vill idag informera sig om sin sjukdom och vara delaktiga i besluten kring sin behandling. Regionen behöver stärka invånarnas möjlighet att tillgodogöra sig tillräckligt bra information inför sina vårdval. Patienter ska också ges bättre möjlighet att bidra med egna hälsodata till vården. Den snabba utvecklingen av digitala hälsostöd som hälsoarmband och annan utrustning för insamling av patientgenererade data ger nya möjligheter för förebyggande hälsovård och kan utgöra ett viktigt underlag inför ett vårdbesök.

Digital tillgänglighet. Om vi inte efterfrågar digital tillgänglighet, kommer inte denna att utvecklas till den nivå som dagens medborgare kräver. Människor kommer att vilja använda de digitala kanaler de använder varje dag för att kommunicera med vårdgivare och, på ett enkelt sätt med bibehållen säkerhet och sekretess, kunna få tillgång till sina egna journaler på nätet. Dagens individualister kommer heller inte att acceptera att slussas runt utan att själva vara i centrum för sin egen behandling, att inte kunna boka tid på nätet eller tvingas in i ineffektiva och obegripliga vårdprocesser. Vårdens digitalisering är en signifikant del av många patienters upplevda och reella tillgänglighet och kontinuitet. Vårdgivare ska kunna kommunicera med patienter via SMS och andra kommunikationskanaler som är en självklar del av livet för de flesta. Alla vårdgivare ska åläggas att erbjuda en lika bra digital tillgänglighet som fysisk, där patienten utifrån situation och önskemål själv ska kunna välja att konsultera vården med en e-tjänst, telefon, video eller vanligt fysiskt besök.

Vårdkedjorna ska utvecklas. En patient ska inte känna av om hen får sin vård utförd av olika vårdgivare, till exempel av ett sjukhus och av sin vårdcentral. Det finns alltför många exempel där kommunikationen mellan olika vårdgivare brustit eller där vården fördröjts på grund av att olika vårdgivare tvistar om hos vem en patient hör hemma. Att patienter på detta sätt faller mellan stolarna kan aldrig accepteras. Arbetet med utvecklingen av väl fungerande vårdkedjor mellan olika vårdnivåer eller huvudmän är därför prioriterat. Vårdprocesserna ska utformas utifrån kunskap om sjukdomsförloppet och en helhetssyn på patientens behov. Regionen ska utveckla en ny ersättningsmodell för hälso- och sjukvårdens utförare med fokus på kvalitet och ett helhetsperspektiv på patienten.

Utveckla vården i hemmet. Det finns stora vinster, inte minst för patienten, med att stärka möjligheterna till att få sin vård i hemmet. Hemmet är oftast en trygg plats även för svårt sjuka som behöver lugn, avskildhet och stöd från anhöriga. Det måste bli ett naturligt inslag att kunna få hembesök av läkare, sjuksköterska eller annan vårdpersonal. En väl utbyggd hemsjukvård är särskilt viktig för den som är skör. Inte minst för människor som bor i särskilt boende innebär det minskad förvirring och ansträngning att få sin sjukvård i boendet. En fortsatt utvecklad mobil sjukvård ska innefatta akutbedömningar samt slutenvårdsuppgifter och sjukvård på primärvårdsnivå som utförs i hemmet.

Involvera patienten i utvecklingsarbetet. För att uppnå målen kring god vård måste patienternas, men också deras närståendes, ställning och delaktighet i hälso- och sjukvården stärkas. En metod för att nå detta mål är det viktiga arbete som utförs inom ramen för Kompetenscentrum för patient- och närståendebildning. Utbildningarna, som skapas med stort inflytande från deltagarna själva, bidrar till att personer med långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning ska kunna uppnå så god livskvalitet som tillståndet tillåter. Verksamheten vid kompetenscentrumet ska stärkas och erfarenheterna ska tas tillvara i regionens övriga verksamheter.

Förstärkt vård i livets slutskede. Människor i livets slutskede ska få tillgång till en god, trygg och värdig avslutning på sitt liv. En viktig princip är att ingen som önskar mänskligt stöd i livets slutskede ska behöva dö i ensamhet. För patienter med komplicerade och akuta symptom krävs en palliativ vård med hög kompetens och tillgänglighet dygnet runt. Besvär ska lindras och behandlas snabbt oavsett om behovet är av fysisk, psykisk, existentiell eller social natur. Utrymme och tid måste ges för information och samtal såväl med patienten som med närstående. Patienter som efter sjukhusvistelse får vård och omsorg i kommunal hemsjukvård ska snabbt kunna få tillgång till sjukhusets resurser när så behövs.

Frihet och värdighet hela livet

Sjukvården märks ofta mer i livet ju äldre vi blir och vi blir allt fler äldre. Samtidigt kan ett liv efter förvärvsarbete innebära ett fortsatt långt och rikt liv. Men då gäller det också att vi satsar på åsrika människor. Liberalerna ger sig inte förrän alla invånare i vårt land får bästa tänkbara vård, oavsett ålder. Samhället ska rusta äldre människor och anhöriga för att på ett bättre sätt möta äldres sjukdomar. När sjukdom ändå inträffar måste vi få vara sjuka med värdighet.

Rätt till en fast läkarkontakt. Äldre patienter ska ha en fast läkarkontakt vid sin vårdcentral som tar ett helhetsansvar, fungerar som lots och advokat genom vården och får ett samordningsansvar för läkemedelsbehandlingen. Detta är den patientgrupp som mest skulle gynnas av den fastläkarreform Liberalerna vill genomföra. Reformen syftar båda till att stärka vården och omsorgen om de äldre, genom en vårdkontakt som kan ta ett övergripande vårdansvar. En fast vårdkontakt och en utvecklad patient- och vårdgivarrelation kan också antas leda till bättre behandlingsresultat och färre återfall. Alla patienter är olika och det är inte säkert att det just är en läkare som är den mest naturliga fasta vårdkontakten för patienten. En fast vårdkontakt kan därför också utgöras av till exempel en diabetessjuksköterska eller en fysioterapeut.

Läkarbemanning inom kommunal omsorg. Många av de äldre som skrivs ut från sjukhusen är fortfarande i stort behov av vård. Allt fler äldre får också avancerad sjukvård i sina hem, via kommunernas hemsjukvård. För att kommunerna ska kunna klara detta uppdrag måste läkarbemanningen, såväl i ordinärt som särskilt boende, fungera bättre än idag. En fastläkarreform är en viktig del i lösningen för att klara en bättre läkarbemanning inom den kommunala vård och omsorgen.

Sjukhusansluten hemsjukvård. Många äldre och multisjuka patienter blir kvar alldeles för länge på regionens sjukhus efter avslutad behandling. Liberalerna vill därför skapa närvårdsplatser där patienter tryggt kan läggas in för sjukhusvård nära sitt hem och sina släktingar, utan att först behöva vänta på en akutmottagning. För många, framför allt äldre och multisjuka, patienter passar den småskaliga, nära sjukvården betydligt bättre. Geriatriker och allmänläkare på vårdcentraler ska kunna lägga in patienter på sådana närvårdsavdelningar, men även i hemmet, i så kallad sjukhusansluten hemsjukvård. Sjukhusvård i hemmet minskar förvirring för patienter med demens, ger färre fallskador och minskar också risken för vårdrelaterade infektioner. Morgondagens bästa sjukhus kan vara en bostadsrättsförening.

Alla äldre ska erbjudas läkemedelsgenomgång. Äldre är en grupp som konsumerar mycket läkemedel. För att förebygga överkonsumtion och minska risken för så kallad läkemedelsförgiftning ska kontinuerliga läkemedelsgenomgångar ske för alla äldre med flera olika läkemedel. Särskilda insatser ska riktas till personer som har flera olika läkemedel. Läkemedelsdokumentationen ska följa patienten genom vården.

Förbättrad tillgänglighet till rehabilitering. Inaktiva äldre kan förlora balansen, slå sig illa och bli apatiska. Redan sjuka riskerar infektioner och trycksår. Det är grundläggande för äldre att behålla sin rörlighet och snabbt få den tillbaka efter sjukdom, och därför är arbetsterapeuter och fysioterapeuter oumbärliga för äldres hälsa. Fler arbetsterapeuter och fysioterapeuter på vårdcentralerna underlättar ett rörligt liv, motverkar fallskador, infektioner och annan sjuklighet. Alla patienter som lämnar en vårdepisod vid sjukhus ska ha en vård- och rehabiliteringsplan, men detta ställer också krav på att tillgängligheten till rehabilitering blir bättre.

Stärkt stöd till anhöriga. Anhöriga behöver avlastas genom vårdsamordnare eller vårdlotsar som hjälper kroniskt sjuka och deras anhöriga med sjukvårdskontakter och stöd vid oro. Liberalerna vill skapa kontaktvägar mellan anhöriga och sjukvård och göra det lätt att få kontakt med andra i samma situation. Ett regionalt anhörigstöd med kontaktmöjligheter dygnet runt kan ge trygghet och avlastning för den som tyngs under arbetet med att ta hand om en närstående. Stödet bör även utvecklas för den som har vårdat en anhörig i livets slutskede. Dessutom måste anhöriga självklart kunna äta med sina nära på sjukhusen och stanna över natten.

Måltiden en del av en god vård. Närmare fyra av tio vuxna som läggs in på sjukhus är undernärda eller är i riskzonen att drabbas. På en vanlig vårdavdelning med 20 patienter lider sju till åtta av undernäring. Granskar man patientgrupperna lite noggrannare upptäcker man snabbt att bland de äldre patienterna är problemen mycket större än så. En äldre människa blir inte undernärmd av att bli inlagd på sjukhus några dagar, men där kan man upptäcka deras situation. Inom sjukvården behöver därför kunskapen om nutrition, mat och måltider utvecklas. Egna tillagningskök ska eftersträvas för att skapa förutsättningar för måltider anpassade efter patienternas behov med stor valfrihet och möjlighet till specialkost. Regionen ska också utveckla sin dietistverksamhet för att skapa tillgång till dietist i alla kommuner.

Direktinskrivning för äldre och multisjuka. Omhändertagandet av gamla och multisjuka patienter med stort omvårdnadsbehov måste få en helhetslösning. Det får inte hända att äldre patienter blir liggande långa tider på sjukhusets akutmottagningar utan att någon tar det faktiska ansvaret för omvårdnaden under väntetiden. Äldre och multisjuka med starkt vårdbehov ska kunna tas in direkt på vårdavdelning utan att behöva passera akutsjukvården. Liberalerna vill att kroniskt sjuka med etablerad vårdkontakt och intermittent stort behov av stöd ska omfattas av en ”mjuk ut- och inskrivning”. Exempelvis kan psykiskt sjuka och multisjuka äldre försöksutskrivas med den trygghet det innebär att ha den behandlande vårdenheten fortfarande har ansvaret för dig som patient. Detta ställer höga krav på god samverkan mellan sjukvården och kommunens sjukvård och äldreomsorg.

Aktivt stöd till mångbesökare. Idag står en procent av befolkningen för cirka 30 procent av den totala hälso- och sjukvårdskostnaden. Denna grupp, ofta kallad mångbesökare, karaktäriseras av att de har ett flertal olika diagnoser, en stor mängd vårdkontakter, många akuta inläggningar och en mycket lågt självskattad livskvalitet. Liberalerna vill inrätta särskilda team med uppgift att särskilt ta sig an dessa personer och erbjuda stöd, vårdkoordinering och coaching. Teamen ska bestå av

personer med bred kompetens kring till exempel sjukvård, socialtjänst och läkemedel. Regionen ska utveckla särskilda rutiner för att möta patienter med täta besök på sjukhusens akutmottagningar.

Ingen ska behöva dö ensam. Många människor möter döden i ensamhet, även när döden är väntad. En av fyra som dör på sjukhus i Sverige gör det ensamma, även när döden är väntad. Motsvarande siffra i äldreomsorgen är nästan en av tio. För att skapa livskvalitet i livets sista tid behöver vårdens och omsorgens arbetssätt utvecklas och vården bli mer personcentrerad och formas utifrån patienternas behov. En lösning kan vara ett ökat inslag av volontärer i vård och omsorg, förutsatt att det organiseras på ett sätt som säkerställer att det blir en positiv upplevelse för patienterna. Volontärer kan sitta vid sidan hos den som är ensam och bidra till tryggheten i vetskapen om att man inte behöver dö ensam.

Inrätta Centrum för äldres hälsa. De äldre är den grupp som svarar för den största andelen av sjukvårdskonsumtionen, samtidigt är vården inte anpassad för att möta deras behov på bästa sätt. Alltför ofta brister samordning och alltför ofta blir gränser mellan vårdgivare och vårdnivåer ett hinder för ett gott omhändertagande. För att överbrygga dessa hinder vill liberalerna inrätta Centrum för äldres hälsa vid regionens närsjukhus. Vid ett sådant centrum ska somatisk och geriatrisk vård samordnas och integreras med den psykiatriska vården och nära samverkan ska ske med andra vårdgivare, såsom till exempel tandvård och kommunens omsorg. Grundtanken är att den äldre ska få sin specialistvård på ett ställe och inte tvingas till flera besök på grund av sjukvårdens organisation i stuprör. Detta är en viktig del i omställnings mål att stärka den nära vården. För att utveckla vården om äldre, sprida kunskap och säkra en vård anpassad till den äldre patienten på varje vårdnivå ska ett kunskapscentrum för äldres hälsa etableras i regionen.

Stärk barns och ungas hälsa

Liberal politik handlar om att ge alla barn och unga möjligheter att förverkliga sina drömmar. Alla barn förtjänar en bra start i livet med kärlek, trygghet och omsorg. De förhållanden som råder under barn- och ungdomsåren har avgörande betydelse för hälsan under hela livet. Utbildning, ekonomisk trygghet och tillgång till arbete påverkar hela familjens hälsa och livsvillkor. Det är därför viktigt för samhället att arbeta för att alla barn och unga ska få bra uppväxtvillkor. För hälso- och sjukvården är det angeläget att se individens hela situation och arbeta för att stödja föräldrar och det sociala nätverk som omger barn.

Lyft ungas psykiska hälsa. Att unga människor upplever sig må dåligt beror till stor del på psykisk ohälsa. Vi måste bli bättre på att behandla barn- och unga, och att det kan ske utan väntetid. Tidiga insatser ska förstärkas, genom bland annat förstärkt kapacitet på vårdcentralerna, bättre skolsjukvård, ett ökat antal öppna enheter och fler mötesplatser där unga känner sig trygga. Västra Götalandsregionen ska säkerställa resurser som svarar mot denna grupps behov, inte minst för dem som drabbats av ätstörningar, för unga som fått en psykiatrisk diagnos, för de barn som är i behov av neuropsykiatriska utredningar och för unga personer med självskadebeteende eller som lever med suicidtankar.

Vartenda barn ska ges chansen att lyckas. Det finns ett mycket starkt samband mellan hur väl ett barn lyckas i skolan och barnets hälsa som vuxen och möjlighet till ett gott liv. Dåliga skolprestationer kan orsaka psykosomatiska besvär och samtidigt presterar elever med psykosomatiska besvär sämre i skolan just på grund av sin psykiska ohälsa. Forskningen visar att skolresultat har ett starkare prediktionsvärde för framtida problem som till exempel missbruk än socioekonomisk bakgrund eller psykisk sjukdom hos föräldrarna. Att ingripa tidigt vid sviktande skolresultat är således bland det viktigaste vi kan göra för att förbättra hälsan och den sociala situationen för barn och unga. Skolan, skolhälsovården, den medicinska och psykiatriska vården har ett gemensamt ansvar för att skapa förutsättningar för att vartenda barn ska lyckas.

Delaktighet även för unga. Det är viktigt att också barn och unga ges inflytande över sin vård och får möjligheter till delaktighet. Även barn och unga ska ha rätt att bestämma själva. Denna rätt blir viktigare ju äldre de blir. För vårdens medarbetare ställer detta krav på att vara lyhörda, att alltid se till barnets bästa och att ta reda på vad barnet vill. Det är också viktigt att vårdnadshavare ges möjlighet till delaktighet och inflytande över sitt barns vård. Vårdnadshavaren har skyldighet att bestämma i frågor som rör barnet och den unga, men ska i takt med barnets stigande ålder ta en större hänsyn till hans synpunkter. Det är olyckligt om en ung person undviker att söka vård, för att till exempel prova ut preventivmedel eller för samtal hos psykolog, av rädsla för att vårdnadshavaren ska få kunskap om detta. Detta är inte minst viktigt för barn och unga som lever under tryck från en hederskultur.

Stärkt samverkan. Idag finns stora brister avseende vårdkedjor för unga patienter, särskilt inom psykiatri. Det får inte förekomma att patienter faller mellan stolarna när han eller hon blir för gammal för barn- och ungdomspsykiatri och dagens åldersgränser måste därför bli mer flexibla. Rutiner för övergången från barn- och ungdomspsykiatri till den ordinarie psykiatri måste förbättras. På samma sätt måste samarbetet mellan kommunernas elevhälsa och regionens verksamheter förbättras. Det behövs en kraftsamling på elevhälsan för att dels fånga upp och stödja elever med osunda levnadsvanor, men också för att stödja lärare och ge dem bättre verktyg att skapa en bra miljö för elever med kognitiva funktionsnedsättningar.

Ökad tillgänglighet till neuropsykiatriska utredningar. I dag får många elever i behov av särskilt stöd sina insatser alldeles för sent. En av orsakerna till det sena stödet är att många skolor kräver att sjukvården ställer en diagnos för att barn ska berättigas till särskilt stöd. I dag är väntetiderna till neuropsykiatrisk utredning alltför lång, vilket försenar att eleverna får det viktiga stödet för att klara sin utbildning. Regionens insatser för att öka tillgängligheten och korta väntetiderna till neuropsykiatriska utredningar måste stärkas. En del i detta arbete är en förstärkning av första linjens vård av unga med psykiska ohälsa, för att minska behovet av specialistvårdens insatser och därmed öka tillgängligheten för övriga patienter.

Inrättandet av centrum för barns utveckling. Liberalerna vill inrätta ett centrum för barns utveckling vid de nya närsjukhus som byggs upp i Göteborg och i regionen. Vid ett centrum för barns utveckling ska det bedrivas öppen barnmedicinsk vård och öppen barnpsykiatri integrerat. Vid ett Centrum för barns utveckling bedrivs samordnad vård för hela barnet. Habiliteringsverksamheten finns också här, liksom yrkesgrupper som logoped, psykologer, kuratorer och dietister. Det är mycket vanligt att kroppsliga och psykiatriska tillstånd samvarierar. Det är inte heller rimligt att tvinga patienter till fler besök på olika vårdinrättningar enbart på grund av att vi organiserar hälso- och sjukvården i stuprör.

Stärk ungdomsmottagningarna. Ungdomsmottagningar spelar en viktig roll för att fånga upp unga med psykisk ohälsa. Idag finns lokala skillnader i ungdomsmottagningarnas förutsättningar att tillgodose ungdomarnas behov av vård, rådgivning och stödsamtal. Regionen bör därför stå som huvudman för alla ungdomsmottagningar. Detta skulle underlätta den samordning mellan medicinsk, psykosocial samt barn- och ungdomspsykiatrisk kompetens som krävs för att ungdomsmottagningen ska bli den instans ungdomar vänder sig till.

Drogfri uppväxt. Ungdomars användning av tobak och alkohol, eller bruk av droger och narkotika, måste särskilt motverkas. Alla barn och unga ska ges förutsättningar för en drogfri uppväxt och det förebyggande arbetet för barn och unga ska alltid ligga i fokus, såsom till exempel tobaksförebyggande insatser. Regionen, tillsammans med alla kommuner, måste i samverkan stärka sitt drogförebyggande arbete. Ungdomsmottagningar och skolans elevhälsovård ska systematiskt arbeta målsättningen att barndomen och ungdomsåren ska vara en tobaks- och alkoholfri period i livet. För ungdomar som utvecklat ett missbruk behöver behandling och stöd finnas lättillgängligt och kunna erbjudas omedelbart. Behandling utanför hemmet ska finnas tillgängligt och föregås av

snabba utredningar. Liberalerna vill också öppna upp för förebyggande och intensivt arbete på hemmaplan genom så kallat mellantvång.

Goda hälsovanor bland unga. Allt fler barn och unga lider av fetma, med ohälsa och försämrad livskvalitet som resultat. Detta är en konsekvens av dåliga matvanor, men framför allt av en stillasittande livsstil. Liberalerna vill se en nollvision kring barnfetma och förstärka det folkhälsopolitiska arbetet mot gruppen unga, vilket förutsätter insatser tidigt i livet. I första hand ska barns matvanor och möjlighet att röra på sig förbättras. Som en del i detta arbete ska regionen erbjuda hälsocoacher, fokuserade på barns rörelse. Dietister ska öka ungdomarnas kunskap om kost genom aktiva insatser i skolor, inom mödrahälsovården och på familjecentraler. Det ska också finnas en hög kompetens att ta hand om överviktiga barn och unga inom såväl skola som hälso- och sjukvården.

Möjliggör eget ansvar för den sexuella hälsan. Sexualiteten ska ses som en integrerad del av individen och som en del av dennes utveckling i alla faser av livet. Det inkluderar fysiska, psykologiska och sociala komponenter. Regionen ska arbeta för att alla unga i regionen får goda förutsättningar för en bra sexuell och reproduktiv hälsa. Utgångspunkten i arbetet ska vara alla människors lika värde och rättigheter oavsett kön, ålder, klasstillhörighet, etnisk eller kulturell bakgrund, sexuell läggning eller hälsostatus. Ungdomsmottagningarna har en särskild roll när det gäller att bryta trenden med ökad spridning av sexuellt överförbara sjukdomar.

Skapa ett kunskapscentrum för ungas hälsa. Vården av barn och unga är en central del av hälso- och sjukvården och det finns ett behov av att regionen tar ett samlat grepp kring vård och behandling av unga. Liberalerna vill därför skapa ett kunskapscentrum för vård av barn och unga. Centrumet ska, i samverkan med regionens verksamheter, utveckla vården så att unga patienter erbjuds en vård vid varje tillfälle och på varje vårdnivå som är anpassad till målgruppens unika behov. Centrumet ska bevaka aktuell forskning och genom ett aktivt utåtriktat arbete skapa ett lyft i kunskapsnivån i regionen.

Ett tryggt akut omhändertagande

En liberal hälso- och sjukvårdspolitik strävar efter att skapa trygghet hos regionens invånare. Människor ska känna trygghet i att de vid behov av akut vård ska få detta snabbt och med ett kompetent och bra bemötande. Idag finns stora brister i regionens omhändertagande i de akuta verksamheterna. Detta märks genom långa väntetider på sjukhusens akutmottagningar, inte minst på barnakuten, och genom att ambulansen i alltför låg grad kommer fram i tid.

Fler ambulanser. Vid olyckor eller akuta sjukdomstillstånd är ett snabbt och kompetent omhändertagande av yttersta vikt. Mycket av den akuta sjukvården påbörjas redan i ambulansen och ambulanssjukvården har utvecklats starkt under de senaste åren. Rätt bemanning och kompetens säkerställer att avancerad vård kan ges på plats och i transport till sjukhus. Det krävs ytterligare ambulansresurser för att korta insatstiderna och antalet ambulanser i regionen måste utökas för att insatstider vid larm med högsta prioritet ska klaras. För att säkra att regionens ambulansresurser används på ett ändamålsenligt sätt är det viktigt att stärka kompetensen och bemanningen på den regionala funktionen för prioritering av ambulanserna.

Stärk samverkan med kommunernas räddningstjänst. För att öka möjligheten till snabba akuta insatser ska regionen se positivt på fortsatt samarbete med kommunerna kring IVPA (I Väntan På Ambulans), där räddningstjänstens brandpersonal ingår i beredskapen vid vissa typer av allvarigare sjukdoms- och olycksfall. Till exempel kan uppdrag inom IVPA utgöras av hjälp till medvetlösa och vid vissa typer av olycksfall, såsom trafikolyckor.

Avlasta sjukhusens akutmottagningar. En väl utbyggd primärvård, med vårdcentraler med hög tillgänglighet och kvalitet, är en viktig faktor för att minska inflödet till sjukhusens akutmottagningar. Vårdcentralen ska vara den naturliga besökspunkten för regionens invånare. Behovet av utökad tillgänglighet till primärvårdsjourer, framför allt i Göteborgsområdet, är stort. Det ska också finnas goda möjligheter för personalen på akutmottagningen att boka besök för patienter på vårdcentralen.

Stärkt kompetens på akuten. Det behövs ett fortsatt arbete för att uppnå en regionalt enhetlig nivå vid sjukhusens akutenheter vad gäller kompetens för en första medicinsk bedömning och första läkarkontakt. Regionen bör formulera krav på service och enhetliga rutiner för information, bemötande och omvårdnad. Fler särskilda akutteam med akutläkare med specialistkompetens behöver inrättas. Erfarenheter visar att hög kompetens är viktigt i första ledets mottagande vid sjukhusen. Försöken på flera akutmottagningar med en första bedömning av en erfaren sjuksköterska eller fysioterapeut har varit framgångsrika och bör implementeras brett i regionen. Dessa bör också få utökade befogenheter, till exempel rätt att remittera patienter till röntgen.

Stärk sjukvårdsrådgivningen. Sjukvårdsrådgivningen (1177) ska vara väl känd som första ingång till vården bland invånarna. För att avlasta akutmottagningarna är det viktigt att sjukvårdsrådgivningen lever upp till fastställd telefontillgängligheten. Samtidigt måste

sjukvårdsgivningen anpassas till den digitala utvecklingen och bör därför utvecklas mot att också erbjuda digitala vårdkontakter, rimligtvis i samverkan med övriga vårdgivare.

Sjukvårdsrådgivningen ska kunna ge klara besked om aktuella väntetider och ge alternativ till besök vid sjukhusens akutmottagningar. Vidare ska sjukvårdsrådgivningen kunna boka tider vid vårdcentral. Väntetiderna till sjukvårdsrådgivning är för idag för långa och en nationell utvärdering visar att en upphandling kan förbättra tillgängligheten avsevärt och det till en lägre kostnad än idag.

Fler tillgängliga vårdplatser. En avgörande faktor för att minska väntetiderna på sjukhusens akutmottagningar är att förbättra tillgången på vårdplatser. Den låga tillgången på tillgängliga vårdplatser har också gett upphov till en svår överbeläggingsproblematik. Det måste ske en bättre överensstämmelse mellan behov och vårdplatsplanering. Sjukvården i regionen behöver fler intensivvårdsplatser, men också en nivå under de ordinarie vårdplatser som idag finns på en vårdavdelning, till exempel genom närvårdsavdelningar på primärvårdsnivå eller upprättandet av patienthotell i anslutning till sjukhusen. Vårdplatser kan också frigöras genom bättre samverkan med kommunerna och genom förbättrade rutiner på vårdavdelningarna kring in- och utskrivning.

En god tandhälsa hela livet

Att ha en god tandhälsa är avgörande för en individs livskvalitet och för dennes välbefinnande. Tandhälsan har med åren blivit allt bättre i Västra Götaland. Det har möjliggjorts framför allt genom ett aktivt förebyggande arbete och därigenom en ökad kunskap hos invånarna om vikten av att sköta sina tänder. Trots framsteg finns betydande socioekonomiska skillnader i Västra Götaland, där individer med behov av tandvård väljer bort vården av ekonomiska skäl. Det finns också stora grupper där kunskapen att ta hand om sina tänder är bristfällig, vilket inte minst drabbar barnen.

Fokusera på de största behoven. Det är angeläget att fortsätta utveckla tandvården för att säkerställa att alla ges möjligheter till god tandhälsa. Fokus ska läggas på de grupper som idag inte fullt ut fått ta del av utvecklingen mot en bättre tandhälsa. Satsningar på de allra yngsta barnen och på de svagaste äldre, men också inom geografiska områden med sämre socioekonomiska förutsättningar, ska prioriteras. Istället för att lägga ytterligare regionala resurser på avgiftsfri tandvård för unga vuxna, den grupp som generellt har den bästa tandhälsan, bör mer resurser läggas på grupper där de gör större nytta. Avgifter inom tandvården, t.ex. för frisktandvård, bör ses över för att skapa en tandvård som bättre når dessa grupper.

Bibehåll kontinuiteten för äldre. Frisk mun och friska tänder gör det lättare att äta, och rapporter tyder dessutom på att inflammation i tänder och mun är direkt kopplade till hjärt- och kärlsjukdom och för tidig död. Därför måste stora insatser göras för äldres tandhälsa. Ett stort problem är idag att andelen individer som har regelbunden kontakt med tandvården sjunker med stigande ålder. Regionen måste därför arbeta mer aktivt för att äldre ska fortsätta inom tandvården. Tandhälsan måste ges ett ökat fokus när de äldre kommer i kontakt med någon annan av regionens vårdgivare och äldretandvården måste få en tydligare roll i det hälsofrämjande arbetet. På sikt bör de äldre med störst behov ges möjlighet till fri tandvård. Samtliga särskilda boenden i regionen ska ha tillgång till ett tandvårdsrum för att möjliggöra regelbundna munhälsobedömningar. Regionen och kommunerna ska ta initiativ för att tillsammans med kommunerna finansiera tandhygienister med lokala uppdrag.

Tidigare preventiva insatser. Genom tidig prevention kan många problem högre upp i åldrarna undvikas. Tandvårdens preventiva arbete ska inledas i tidigare ålder och barnets andra kontakt med tandvården ska ske redan när barnen är två år och inte som idag vid tre års ålder. Alla barn ska ha regelbunden kontakt med tandvården med så korta intervall att ett framgångsrikt preventivt arbete uppnås. Liberalerna vill att valfrihet ska råda inom den specialiserade barntandvården.

Utökad specialisttandvård. För patienter med avancerade eller särskilda vårdbehov ska regionen erbjuda en väl utbyggd specialisttandvård. Specialisttandvården ska vara ett komplement till allmäntandvården, t.ex. inom käkkirurgi, tandreglering eller röntgen. Det finns ett behov av fler utbudspunkter, särskilt inom tandregleringsverksamheten. För att möjliggöra fler utbudspunkter vill Liberalerna öppna upp för alternativa utförare som ett komplement till regionens egen verksamhet och införa ett valfrihetssystem inom regionens specialisttandvård.

Förstärk frisktandvården. Frisktandvården fångar idag upp unga vuxna som annars i stor utsträckning släpper kontakten med tandvården. Avgifter till frisktandvården ska utformas för att bättre nå grupper med generellt sämre tandhälsa, till exempel äldre patienter. För att undvika att Frisktandvården skapar konkurrensnackdelar för privata utförare, bör ett system utredas där även privata tandläkare ges möjlighet att ingå i frisktandvårdsförsäkringen.

Lyft den psykiska hälsan

Psykisk ohälsa är idag ett växande problem både hos unga och äldre i Västra Götaland. För Liberalerna är det självklart att lyfta fram det psykiatriska omhändertagandet som mycket angeläget. Det är viktigt att skilja på psykisk sjukdom och ohälsa. Målet är att Västra Götalandsregionen ska ha landets bästa vård för dem som drabbats av psykisk sjukdom eller psykisk ohälsa. För att nå detta mål krävs ett utvecklat samarbete mellan olika vårdnivåer med den enskildes behov i centrum. Akuta insatser ska kombineras med förebyggande arbete och tidiga insatser.

Stärk de tidiga insatserna. Bättre förebyggande arbete och tidiga insatser är viktigt för att förhindra psykisk ohälsa. Vi måste utveckla metoder för att bättre kunna identifiera orsaker till den psykiska ohälsan och att identifiera högriskgrupper. Särskild kompetens ska riktas mot arbetet att möta personer i riskzonen för självskaador.

Utbyggd öppen psykiatri. Antalet platser för akuta insatser inom den öppna vården ska utökas. Mellanvårdsformer för psykiskt funktionsnedsatta ska etableras. Vårdprogram för självmordsförebyggande åtgärder är ett angeläget område, liksom förbättrat stöd till gravida missbrukare och vidareutvecklingen av primärvårdspsykiatri. Liberalerna vill se en ökad stimulans och nytänkande inom psykiatri. För att få in fler aktörer inom den öppna psykiatri och därmed öka valfriheten och mångfalden för patienterna, vill Liberalerna utreda ett vårdval inom psykioterapi, liknande det som redan finns i Skåne.

Självvald inläggning. Även inom psykiatri behöver individperspektivet stärkas. Ett sätt att uppnå detta är så kallad självvald inläggning. Möjligheterna med självvald inläggning inom psykiatri, där patienten själv bestämmer över sina in- och utskrivningar, ska erbjudas i hela regionen. Målet är att minska behovet av tvångsåtgärder, då dessa i många fall beror på att patienterna är för sjuka när de kommer till sjukhuset och vårdtiden blir då ofta längre än vad som hade behövts. Självvald inläggning kan aldrig ersätta en annan behandling, men kan bli ett viktigt verktyg för att skapa rutiner, bryta en nedåtgående spiral eller hindra att patientens problem förvärras.

Psykologkompetens på vårdcentralerna. Var tredje patient som idag besöker en vårdcentral i Västra Götalandsregionen gör det på grund av psykiska besvär. Dessa måste mötas av personal med kompetens att ta emot denna patientgrupp. Därför måste regionen fortsätta satsningen på mer resurser till psykosocial kompetens inom primärvården. Satsning på fler psykologer på vårdcentralerna ska fortsätta, men kompletteras med satsningar på andra yrkesgrupper som kan bidra till att stärka hälsan för dessa patienter, exempelvis fysioterapeuter.

Utveckla den psykiatriska vården. Regionens översyn av den psykiatriska vården, Regional utvecklingsplan för psykiatri, pekar på behovet av en bred satsning på förbättrad vårdkvalitet. Regionen ska öka sina insatser för att ge rätt förutsättningar för att implementera utvecklingsplanen. Satsningar på kompetens- och kvalitetsutveckling för psykiatriens behandlande personal på alla nivåer i vårdkedjan ska genomföras.

Inrättande av mottagningar för riskbrukare. Forskning visar att nio av tio personer hellre söker vårdens än socialtjänstens insatser. Då alkoholism är en sjukdom bör den också behandlas av hälso- och sjukvården. Primärvårdens kompetens att möta denna grupp behöver och stärkas. Vårdcentralen ska kunna bli den första och kanske enda vårdkontakt som personer med alkoholproblem behöver ha kontakt med. Särskilda mottagningar för riskbrukare, med syfte att möta personer som behöver få hjälp med att ta kontroll över sitt alkoholdrickande, har också visats sig fungera väl och bör inrättas i regionen.

Psykiatriambulanser i hela regionen. I Göteborg finns sedan ett par år en Prehospital Psykiatrisk Resurs (PPR), ibland kallade psykiatriambulanser. Verksamheten har varit framgångsrik och bör därför spridas över hela regionen. Dessa akutbilar åker ut på larm om självmordsförsök, psykoser och kriser. Bilarna ser ut som en vanlig ambulans, men saknar bårplats. Personalen, som i försöken består av specialistutbildade sjuksköterskor och ambulanssjukvårdare, ska ha tillgång till patientjournaler och därmed ha möjlighet att ta del av patientens sjukdomshistoria på vägen ut till insatsen. Med hjälp av akutbilen får patienten ett bra omhändertagande redan från början och personalen kan redan i ett tidigt skede göra en bedömning av rätt vårdnivå. Samtidigt kan polisen avlastas när de slipper åka på liknande larm. Att använda en akutbil, istället för en polisinsats, jämnställer psykiatrisk akutsjukvård med somatisk akutsjukvård och kan därmed bidra till att avstigmatisera psykiska sjukdomar.

Ökat fokus på patientsäkerhet

En vårdskada uppstår när en patient drabbas av lidande, kroppslig eller psykisk skada eller sjukdom samt dödsfall som hade kunnat undvikas om adekvata åtgärder hade vidtagits vid patientens kontakt med hälso- och sjukvården. Bristande patientsäkerhet orsakar höga kostnader för samhället, men framför allt ett stort personligt lidande. Beräkningar visar att uppemot 12 procent av kostnaderna för sjukhusvård i Sverige kan kopplas till vårdskador. Liberal hälso- och sjukvårdspolitik innebär stärkt fokus mot undvikbara vårdskador. Genom ett aktivt och långsiktigt patientsäkerhetsarbete kan mycket onödigt lidande som orsakas av vården undvikas.

Stärk det förebyggande patientsäkerhetsarbetet. Målsättningen för patientsäkerhetsarbetet och allt kvalitetsarbete måste vara att Västra Götalandsregionen ska ha Sveriges säkraste hälso- och sjukvård. För att nå dit måste en nollvision mot undvikbara patientskador och vårdrelaterade infektioner införas. Alla vårdskador eller händelser som kan leda till vårdskada ska rapporteras. Alla delar av verksamheten måste arbeta systematiskt och långsiktigt med mål, åtgärder och uppföljning. Arbetet ska präglas av ett förebyggande syn- och arbetssätt, faktabaserade beslut och samverkan. Målet för de närmaste fyra åren är att halvera antalet vårdskador. Målet ska vara att ingen ska avlida eller invalidiseras på grund av undvikbara misstag i vården, vårdrelaterade skador eller infektioner.

Koncentration för högre kvalitet. Den vård som regionens invånare behöver ofta ska finnas nära, i många fall så nära som i det egna hemmet. På samma sätt måste vi vara beredda på att åka längre till den vård vi behöver mer sällan. För att säkra kvalitet, patientsäkerhet och ökad effektivitet behöver den specialiserade vården koncentreras till färre platser. Detta då det finns ett mycket starkt samband mellan förbättrad kvalitet och patientsäkerhet i hälso- och sjukvården och ökade patientvolym per vårdenhet och per behandlare. En utveckling mot ökade planerade volymer till och tydligare profiler för regionens sjukhus är inledd, men behöver intensifieras under den kommande mandatperioden. En förutsättning för att lyckas är att skapa en struktur där Västra Götalandsregionen ses som en enhet, där patienter ibland tas omhand på det närliggande sjukhuset, ibland på andra sjukhus i Västra Götaland.

Minska överbeläggningarna på regionens sjukhus. En överbeläggning uppstår när en inskriven patient vårdas på en vårdplats som inte uppfyller kraven på fysisk utformning och bemanning. Detta skapar en ökad risk för vårdskador eftersom det inte alltid finns tillräcklig kompetens och kapacitet för att möta patientens behov. Dagens svåra problematik med överbeläggningar på många av regionens sjukhus kan lösas genom ett systematiskt och strategiskt arbete på alla nivåer inom hälso- och sjukvården. Lösningen handlar bland annat om att skapa fler tillgängliga vårdplatser, skapa mellanvårdsformer och att förbättra samverkan mellan region och kommun för att möjliggöra tidigare hemgång för utskrivningsklara patienter.

Patientsäkerhetsarbete inom psykiatri. Historiskt har fokus för patientsäkerhetsarbetet riktats mot den somatiska vården, men problem med bristande patientsäkerhet finns också inom den

psykiatriska vården. Antalet säkra och osäkra självmord under 2015 uppskattats i riket till 1 554. Socialstyrelsen har i rapporter visat att hälften av dessa hade haft kontakt med hälso- och sjukvården under sin sista månad i livet. Socialstyrelsen menar att många av självmorden hade kunnat undvikas med ett förbättrat förebyggande arbete. Utifrån detta perspektiv torde en stor andel av dödsfallen kunna bedömas som vårdskador. Att patienten inte fått adekvata insatser är ett stort misslyckande och visar att det även inom den psykiatriska vården finns en stor förbättringspotential i arbetet med ökad patientsäkerhet. Här vill Liberalerna att Västra Götalandsregionen blir ett nationellt föredöme genom ett aktivt patientsäkerhetsarbete även inom psykiatrin.

Säkrare läkemedelsanvändning. En bättre läkemedelsanvändning är en av de viktigaste patientsäkerhetsfrågorna. Läkemedelskostnaderna står för en åttondel av sjukvårdens totala kostnader. Felaktig läkemedelsanvändning beräknas kosta lika mycket till i form av sjukhusvistelser, långsammare tillfrisknande eller lägre livskvalitet. Det behövs en ökad medvetenhet både hos patienter och hos personal om riskerna med felaktig läkemedelshantering. Regionen behöver bli bättre på att kontinuerligt utvärdera patienters behov av de läkemedel de tar och i vilken dos, genom så kallade läkemedelsgenomgångar. Det bör också ske en bättre återkoppling till respektive läkare som förskriver läkemedel över dennes förskrivningsmönster.

Ingen ska falla mellan stolarna. En stor andel av anmälda incidenter, vårdskador eller händelser som kan leda till vårdskada har att göra med otillräckligt fungerande kopplingar mellan vårdnivåer eller vårdgivare. Patienter som bollas fram och tillbaka eller remisser som inte hanteras korrekt leder till lidande, försenade diagnoser och eventuellt ett förvärrat sjukdomsförlopp. I en vård som präglas av ett personcentrerat arbetssätt torde risken för detta minska. På samma sätt är personcentrerad vård, som tar tillvara patientens egna kunskaper och erfarenheter, ett viktigt verktyg för att stärka patientsäkerheten generellt inom hälso- och sjukvården.

Eget rum – även på sjukhus. I Västra Götalandsregionen ska alla patienter som får vård på sjukhus ha eget rum. Sjukhusen kan på detta sätt använda patientrummen på ett bättre sätt och riskerna för vårdrelaterade infektioner sprids minskar. Det går inte i längden att försvara att svårt sjuka patienter ska behöva dela patientsal med främmande människor, kanske av motsatt kön, och med små möjligheter till avskildhet. Därför ska vid ny och ombyggnad enbäddsrum vara regel.

Bättre städning. Alla sjukhus och kliniker i Västra Götaland ska leva upp till de riktlinjer som finns för städning, såväl avseende patientrum som allmänna utrymmen. Idag sprids smittor och infektioner i alltför hög utsträckning i vården, vilket orsakar stora kostnader för samhället, men framför allt ett stort lidande för individen. För att öka patientsäkerheten måste regionen leva upp till riktlinjerna. I regionens arbete för att höja patientsäkerheten torde en förbättrad städning var ett av de enklaste verktygen.

Mer forskning om patientsäkerhet. Liberalerna vill se en ökning av anslagen till forskning inom patientsäkerhetsområdet och till verksamheternas utvecklingsarbete för att minimera riskerna för misstag och fel i vården. Dessa medel skulle med fördel kunna användas för att stimulera lokala projekt inom patientsäkerhetsarbete. Liberalerna vill att regionen verkar för att en professur inom patientsäkerhet etableras vid Göteborgs universitet.

Utveckla vården för patienten och medarbetarna

Sjukvårdens långsiktiga finansiering är en utmaning. Den demografiska strukturen kräver ett ökat utbud av vård för äldre. Samtidigt gör den medicinska utveckling att fler kan få hjälp till hälsa och livskvalitet vilket naturligtvis är positivt. Men det ställer också krav på en hållbar finansiering – och att den offentliga sjukvården gör rätt prioriteringar. Framförallt innebär detta ökade krav på att utveckla arbetsformer, att använda teknikutvecklingens och digitaliseringens möjligheter till fullo och att använda kompetensen med största omsorg. Behovet av en ökad kunskapsstyrning grundas på den snabba medicinska och medicinsktekniska utvecklingen. Det ligger en stor utmaning i att säkerställa att alla får tillgång till senaste och bästa medicinska praxis inom varje medicinskt område.

En effektiv hälso- och sjukvård. I en europeisk jämförelse hamnar tillgängligheten i svensk hälso- och sjukvården i den absoluta botten. Men Sverige är paradoxalt nog också ett av de länder inom OECD som samtidigt har högst läkartäthet och få läkarbesök. Nu finns inget självändamål att besöka läkare om andra yrkeskategorier kan stå för besöket, men såväl läkare som patienter är också missnöjda med kvaliteten av patientbesöket. Lägg därtill Sveriges problem med tillgänglighet och ett svårförklarligt fenomen breder ut sig. Västra Götalandsregionen är inget undantag, utan har samma utmaningar i form av köer, bristande tillgänglighet, få läkarbesök och en dysfunktionell organisation som inte ger medarbetarna möjlighet att fullt ut arbeta på toppen av sin kompetens. Lösningen är i stor utsträckning av organisatorisk karaktär. Att se, planera och vårda utifrån olika gruppers behov ökar möjligheterna att skapa värde för patienten och effektivitet i vården.

Mångfald är ett verktyg för att skapa utveckling. En liberal hälso- och sjukvårdspolitik präglas av mångfald bland vårdgivare. Det finns en kraft i mångfald. Vi behöver fler som vill vara med, tänka nytt och utveckla hälso- och sjukvården. Olika sätt att organisera och driva vården kan inspirera och bidra till utveckling av hela hälso- och sjukvården. Vi bejakar en sund konkurrens om patienterna med kvalitet och vårdidéer som bidrar till bättre vård och större engagemang hos vårdgivarna inom hela sjukvården. När patienterna själva får makt att välja uppstår en positiv konkurrens om vårdidéer som kan pressa kvaliteten uppåt. Mångfald är i första hand bra för den enskilde patienten, men är samtidigt ett verktyg för att stimulera utveckling, innovation och stärka kvalitet.

Bort från dysfunktionella IT-system. Den tidsbrist som många anställda i hälso- och sjukvården vittnar om kan till stor del förklaras av bristfälliga stödsystem, ålderdomlig teknik, långsamt införande av nya mer effektiva behandlingsmetoder och svag samverkan. Samma uppgifter måste matas in manuellt i olika system, med stor tidsfördröjning och onödiga risker för felaktigheter som följd. Genom beslutet om framtidens vårdinformationsmiljö har vi skapat förutsättning för medarbetare inom hälso- och sjukvården att få en modern digital arbetsmiljö som stödjer vård och behandling, som minimerar administrationen och som erbjuder interaktiva beslutsstöd som ger tillgång till den senaste medicinska kunskapen. Pappersbaserade rutiner ska avvecklas och ersättas med moderna digitala verktyg. Med ett välfungerande och modernt IT-stöd stärks den

professionella rollen, arbetsprocesser effektiviseras, patientsäkerheten ökar och medarbetarnas arbetsituation förbättras avsevärt. Digital kompetens hos medarbetare är avgörande för denna förändring när det gäller förmågan att använda digitala verktyg och tjänster. Teknikens snabba utveckling innebär att medarbetarna behöver få tillgång och tid till kontinuerligt lärande.

Ökade resurser till förnyelse och utveckling. Västra Götalandsregionen ska ligga i frontlinjen i den medicinska utvecklingen. För att kunna göra det måste ytterligare resurser satsas för att möjliggöra medicinsk förnyelse och introduktion i form av ordnat införande av nya metoder och läkemedel i regionens hälso- och sjukvård. Särskilda satsningar behöver dessutom göras inom angelägna vårdområden som psykiatri, smärtvård och cancersjukvård.

Möjliggör utveckling på varje arbetsplats. Det finns en enorm kraft i den kreativitet som hälso- och sjukvårdens medarbetare besitter. Det är en kraft som tydligare måste ges utrymme i regionens organisation. Varje arbetsplats ska utveckla ett klimat där kreativitet och idéutveckling står i fokus och där detta kan premieras på olika sätt. Arbetsplatserna ska också få det tids- och kompensationsstöd som krävs för att möjliggöra detta. För att stärka utveckling på varje arbetsplats måste ansvariga chefer få en större frihetsgrad att premiera medarbetare som aktivt bidrar till att utveckla vården. Det är nödvändigt att alla chefer ges större befogenheter, till exempel vid lönesättning.

Stimulera medarbetarnas innovationsinitiativ. Progressiva verksamheter som inför nya lösningar och som skapar karriärvägar för innovativ personal ska belönas. Den i regionen inrättade innovationsfonden är ett sätt att stimulera medarbetarnas innovationsinitiativ. Fonden möjliggör ett snabbt införande, utvärdering samt implementering av nya arbetssätt och innovativ teknik. Den skapar möjligheter för nya arbetssätt även i en arbetsmiljö som ofta präglas av hög arbetsbelastning och tuffa arbetsvillkor. Innovationsfonden behöver stärkas och permanentas och nå ut till fler verksamheter.

Stärk kunskapsorganisationen. De medicinska sektorsråden har en nyckelroll i utvecklingen och förnyelsen av regionens hälso- och sjukvård. De är samtidigt ett samlande forum för idé- och erfarenhetsutbyte. Ledamöterna i sektorsråden har viktiga uppgifter i vardagen på respektive arbetsplats. För att sektorsråden ska kunna fullgöra sina uppdrag som bland annat rådgivare och remissinstans till hälso- och sjukvårdsstyrelsen behöver stödresurserna till sektorsråden öka.

Forskning för den egna verksamheten. Nya satsningar ska i högre grad riktas stötta forskning som är till direkt nytta för den verksamhet som regionen bedriver. Olika centrumbildningar som Västra Götalandsregionen engagerar sig i ska fungera som kompetens- och kunskapsbank, för att upprätthålla ett kontinuerligt lärande internt i regionens verksamheter.

Stark position inom rikssjukvården. Sahlgrenska Universitetssjukhuset har ett antal vårdområden med rikssjukvårdsuppdrag. För regionen är det viktigt att Sahlgrenska ges stöd att fullgöra dessa uppdrag och regionens målsättning ska därför fortsatt vara att Sahlgrenska Universitetssjukhuset behåller sin starka position inom rikssjukvården. Detta är särskilt betydelsefullt för regionen, då sjukhuset är starkt involverat i den kliniska forskning som bedrivs inom Sahlgrenska Akademin.

Modern verksamhet bedrivs i moderna lokaler. Moderna lokaler ger bättre förutsättningar för en ändamålsenlig och effektiv verksamhet och en bättre arbetsmiljö för regionens medarbetare. För att nå dit krävs ett ambitiöst investeringsprogram, vilket inte minst ställer krav på en långsiktig och trygg finansiering.

Förutsättningar för goda levnadsval

Folkhälsoarbetet skapar möjligheter för trygga och goda uppväxtvillkor, livslångt lärande, ökat arbetsdeltagande, åldrande med livskvalitet samt goda levnadsvanor. Alla människor kan påverka sin hälsa genom egna val och livsföring. I en liberal hälso- och sjukvårdspolitik har vården som uppgift är att stödja och skapa goda förutsättningar för dessa val, inte styra människors sätt att leva. Till sjukvårdens uppdrag hör att erbjuda vård och kunskap som kan förebygga sjukdom och vara livsstilsmotiverande.

God hälsa är en frihetsfråga. God hälsa leder till frihet och livskvalitet för individen och är grunden för att hen ska kunna verka med full kraft. När hälsan sviktar begränsas livet. Att skapa förutsättningar för en god hälsa hos befolkningen är därför en viktig liberal uppgift. Att prioritera människors hälsa innebär också att ta ansvar för välfärden. Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser stärker människors hälsa, minskar deras behov av sjukvårdande insatser och ökar den ekonomiska självständigheten när beroendet av sjukförsäkring minskar. Det frigör också resurser i välfärden och ger förutsättningar för en ekonomiskt hållbar utveckling.

Skapa förutsättningar för goda levnadsval. Liberalernas vision är att alla människor ska kunna påverka sin hälsa genom egna välgrundade val och livsföring. Politikens uppgift är att stödja och skapa goda förutsättningar för dessa val, inte styra människors sätt att leva. Till sjukvårdens uppdrag hör att erbjuda vård och kunskap som kan förebygga sjukdom och motivera till positiva livsstilsförändringar. Större vikt behöver läggas på förebyggande och hälsofrämjande insatser, liksom att vården ständigt ska sträva efter att förbättra sin kvalitet och uppmuntra människors egna hälsoinsatser som egenvård och användandet av moderna, kvalitetssäkrade hälsotjänster som eHälsa. För lite rörelse, särskilt bland unga, men också stressrelaterade symptom, är växande fenomen som skapar hälsoproblem. Hälsocoacher som samarbetar med vårdcentraler och rehabverksamheter kan vara ett sätt att stödja människor som vill ha hjälp att förändra sina levnadsvanor. Formerna för detta kan med fördel utarbetas tillsammans med civilsamhället.

En sjukvård som främjar hälsa. Det är i det direkta mötet med patienten och anhöriga som vården har sin största hälsofrämjande potential. I detta arbete ingår för varje vårdgivare att samarbeta med övriga lokala vårdgivare. De områden där vården bland annat kan påverka är bruk av tobak och alkohol, mat och motionsvanor. I detta arbete är dietisten, med sin kunskap om hälsan kopplad till nutrition och matvanor, en viktig resurs, inte minst inom primärvården. En bra tillgänglighet när det gäller sjukvårdsupplysning, råd på nätet och råd per telefon, är viktig för att ge folk rätt kunskap om hur man själv kan behandla enklare sjukdomstillstånd.

Arbeta förebyggande mot våld i nära relationer. Ett av de största hoten mot folkhälsan är våld i nära relationer. Frekvensen av våldet är så hög att antalet drabbade har passerat nivån för flera av våra vanligaste folksjukdomar. Det behövs ett nytt angreppssätt som fokuserar på våldsförebyggande och som tar detta samhällsproblem för vad den är, ett stort folkhälsoproblem. Människor som utsätts för våld eller sexuella övergrepp ska erbjudas ett omhändertagande som också innefattar stöd för emotionella konsekvenser av våldet. Det ska finnas sjukvårdspersonal i

beredskap som har särskild utbildning i såväl omhändertagande som dokumentation. Särskilt fokus bör läggas på män och kvinnor som utsätts eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld.

Avgiftsfria förebyggande undersökningar. En viktig del av regionens förebyggande arbete är de olika screeningprogram som idag finns för att upptäcka förekomst av bröstcancer, cervixcancer och bukaortaaneurysm. Ett brett deltagande i screeningprogrammen är hälsoekonomiskt lönsamt, förlänger liv och ger ökad hälsa och välbefinnande. De avgifter som idag finns inom vissa av screeningprogrammen riskerar därför att vara kontraproduktiva, då de kan leda till att patienter väljer att inte delta. På samma grunder menar vi att även influensavaccinering för riskgrupper bör vara avgiftsfri. För att öka täckningsgraden för programmen måste regionen stärka sina informationsinsatser, inte minst riktat mot grupper där benägenheten att delta traditionellt är låg.

En liberal personalpolitik

Liberal personalpolitik bidrar till att möjliggöra personalens drivkrafter att förbättra och utveckla den verksamhet de arbetar i. Individens löneutveckling ska avspegla kompetensutveckling och erfarenhet. Västra Götalandsregionen är Sveriges näst största arbetsgivare med dryg 50 000 medarbetare. Få om ens någon organisation i Europa har fler universitets- och högskoleutbildade medarbetare anställda. Det innebär att regionen har tillgång till en stor samlad kompetens som kan komma invånarna till del genom de välfärdstjänster som ligger inom regionens ansvar.

Sveriges mest attraktiva arbetsgivare. Regionen ska arbeta aktivt för att skapa en bra arbetsmiljö och attraktiva arbetsplatser. Personalpolitiken ska ge den enskilde medarbetaren stort egenansvar att i den egna arbetsgruppen formar sina arbetsvillkor. Ansvar och befogenheter ska ligga så långt ut i organisationen som möjligt för att frigöra den kraft, kunskap, kreativitet och engagemang som finns hos medarbetarna. Målet är att regionen i de årliga undersökningar som görs bland studenter om bästa framtida arbeten ska ligga i topp och därmed kunna utnämna sig till Sveriges mest attraktiva arbetsgivare. Människor byter oftare arbetsplats idag än tidigare. Att medarbetare söker utveckling genom nya arbetsuppgifter är i grunden positivt och därför måste verksamheterna organisera strukturer som gör att ny personal introduceras på ett bra sätt.

Kreativa medarbetare. Det finns en enorm kraft i den kreativitet som regionens medarbetare besitter, och det är en kraft som tydligare måste ges utrymme i regionens organisation. Varje arbetsplats ska utveckla ett klimat där kreativitet och idéutveckling står i fokus och där detta kan premieras på olika sätt. Arbetsplatserna ska få det tids- och kompensationsstöd som krävs för att möjliggöra detta.

All personal inom hälso- och sjukvården måste ges möjlighet att arbeta på toppen av sin kompetens. Därför behövs fler yrken i vården, exempelvis farmaceuter, vårdbiträden eller servicepersonal som kan underlätta det dagliga arbetet. Det ska också vara möjligt att kombinera jobb och forskning på ett hållbart sätt, till exempel att i ökad utsträckning kunna arbeta med forskning och utveckling på betald arbetstid.

Säkerställa kompetensförsörjningen. Med sina många anställda, ofta med hög grad av specialistkunskaper, är Västra Götalandsregionen starkt beroende av en fungerande kompetensförsörjning. Därför måste regionen arbeta tillsammans med utbildningsanordnarna för att säkerställa att tillgången till grundutbildad personal är tillräcklig för de behov som regionen har. Utgångspunkten är att regionen bemannar sina verksamheter med fast anställd personal. Förvaltningarna måste bli bättre på att ta till vara duktig visstidsanställd personal, så att den egna eller någon annan förvaltning kan erbjuda en fast anställning. För att lösa den offentliga sektorns problem med personalförsörjning inom ett antal viktiga områden måste möjligheterna att göra karriär, såväl vad gäller kompetensutveckling som löneutveckling, stärkas. Detta måste ske lokalt och till exempel borde varje sjukhus vara ålagda att tillämpa kompetenstrappor eller andra modeller

för att tydliggöra vårdpersonalens karriärvägar och bejaka ett större lönespann baserat på erfarenhet och kompetens.

Införande av kombinationstjänster och ja till bisysslor. Liberalerna vill införa kombinationstjänster mellan sjukvården och kommunerna. Genom att exempelvis arbeta några månader i taget på varje ställe skapas förståelse för varandras organisationer och arbetssituation. Kunskapen om vad som görs på respektive arbetsplats och om hur vårdkedjan kan och ska förbättras, stärker kvalitén och patientsäkerheten. Detta gynnar framför allt äldre och multisjuka patienter då det ger förutsättningar för hemtagning och återbesök att fungera bättre. Dessutom ger det personalen möjlighet till en attraktiv anställningsform. Brist på tillgänglighet, d.v.s. vårdköer beror till stor del på brist på vissa personalkategorier. Därför är det rimligt att skapa möjligheter för regionens anställda till bisysslor. Detta bör tillåtas såväl inom våra egna verksamheter som hos andra vårdgivare.

En samlad strategi för kompetensutveckling. Kompetensutveckling är en nyckelfråga i en professionell organisation som Västra Götalandsregionen. Det behövs en samlad strategi för kompetensutveckling och fastställa ett inriktningsmål för hur mycket resurser som bör avsättas.

Fortbildningsgaranti för utveckling och trygghet. Liberalerna vill succesivt införa en fortbildningsgaranti för vårdens legitimationsyrken. Utvecklingen av sjukvården går snabbt och för att vården ska kunna följa utveckling och stärka patientsäkerheten måste arbetsgivaren skapa förutsättningar för personalen att fortbilda sig.

Bättre förutsättningar för medarbetarna. Lönen måste svara upp mot medarbetarnas kompetens, engagemang, erfarenhet och ansvarstagande. En förutsättning för en fungerande hälso- och sjukvård är personal som arbetar på obekvämt arbetstid, som kvällar och helger. Men att arbeta med skiftarbete, på oregelbundna och obekväma tider ökar den psykiska och fysiska påfrestningen. Till detta kommer en hög arbetsbelastning när kraven på de anställda inte möts med tillräckliga resurser. Därför måste vårdens personal få bättre förutsättningar. Det kan handla om höjda ersättningsnivåer eller nya arbetstidsmodeller för personal som arbetar på obekväma arbetstider, men det handlar också om fungerande IT-system och en förbättrad fysisk arbetsmiljö.

Minskat behov av bemanningsföretag. Västra Götalandsregionen är idag i alltför stor utsträckning beroende av bemanningsföretag. Målet ska vara att regionen klarar av kompetensförsörjningen för det löpande arbetet med fast anställd personal. Problemet med inhyrning av tillfällig personal är inte primärt kostnaden, utan brister i kvalitet. Fast anställd personal som känner sina medarbetare, kan rutiner på arbetsplatsen och i många fall också känner sina patienter är att föredra ur ett kvalitets- och patientsäkerhetsperspektiv.

Ökad lönespridning. Lönen måste svara upp mot medarbetarnas kompetens, engagemang, erfarenhet och ansvarstagande. Idag misslyckas regionen i alltför hög grad med detta. Framför allt gäller det yrken som traditionellt är kvinnodominerade, såsom sjuksköterskor och fysioterapeuter. Frågan är central i arbetet att göra regionen mer jämställd. En modell för lönebildningen behövs där det för enskilda medarbetare lönar sig att vidareutbilda sig, ta ansvar och bidra med erfarenheter

från en lång karriär. Verksamheterna, och varje enskild chef, bör ha större möjlighet till friare lönesättning och därmed större befogenheter att premiera duktiga medarbetare.

Betald specialistutbildning. Det ska vara självklart att sjukvårdshuvudmannen ger anställda sjuksköterskor, men även andra personalkategorier, möjligheten att specialisera sig med lön under utbildningen, precis som redan sker för läkarna. Specialistutbildning för sjuksköterskor ska självklart ges inom ramen för yrkeslivet. Liberalerna har aktivt deltagit i att införa detta för specialistsjuksköterskor inom exempelvis hälso- och sjukvård för barn och ungdom, psykiatrisk vård, distriktssköterskor, medicinsk vård, operationsvård, vård av äldre och barnmorskeutbildning. Vi vill fortsätta utveckla möjligheten till vidareutbildning för fler bristyrken.

Förstärkt yrkesintroduktion. Vi fortsätter satsningen på att erbjuda nyanställda undersköterskor, skötare och barnsköterskor en förstärkt yrkesintroduktion bland annat för att bygga yrkesidentiteten och öka tryggheten för dessa personalgrupper.

Ett bra ledarskap. Ett bra ledarskap i en organisation är en nyckelfråga för att nå framgång och uppsatta mål i verksamheterna. Ett sämre ledarskap kan vara förödande för arbetsmoral, arbetsmiljö och möjligheten att nå organisationens uppsatta mål. Regionen har som arbetsgivare en mycket viktig roll för att ge en god och regiongemensam introduktion till alla chefer i Västra Götalandsregionen. Det är särskilt viktigt att de som väljer att ta ett chefskap i organisationen ges kontinuerlig kompetensutveckling som ledare, men också att det finns relevanta nätverk för dem med andra kollegor i ett ofta ensamt arbete som chef.

Verktyg för jämlik arbetsplats. Regionen ska utveckla ett regionalt ledarskapsprogram för alla nya chefer, med fokus på bland annat värderingar och kvalitetsdriven verksamhetsutveckling. Chefer ska ges verktyg att uppmärksamma diskriminering på arbetsplatsen ur exempelvis jämställdhetsperspektiv, HBTQ-perspektiv och integrationsperspektiv.

Underlätta internationellt utbyte. Regionen ska fortsatt ha en generös attityd gentemot medarbetare som söker tjänstledigt för att förkovra sig i sin profession i ett annat land, eller bidra med sin kompetens genom att en kortare eller längre period arbeta för någon frivilligorganisation i utvecklingsländer eller i samband med katastrofer utomlands. På samma sätt är det viktigt att Västra Götalandsregionen bidrar till det internationella utbytet med en stor öppenhet för att ta emot personal från andra länder som önskar komma hit för sin utveckling eller för erfarenhetsutbyte.

Se studenter som en resurs i vården. Till exempel ska en läkarstudent som har kommit en bit in i utbildningen kunna anställas som läkarassistent med mandat att göra mer kvalificerade uppgifter än vad medicinska sekreterare och undersköterskor normalt gör. Vidare ska en sjuksköterska som fullgjort huvuddelen av sin utbildning kunna få en introduktionsanställning.